

Průzkum mzdové, věkové a vzdělanostní struktury v knihovnách ČR

Zlínský kraj

Vsetín, 24.4.2013

Mgr. Vladana Pillerová

Mgr. Zlata Houšková

Odpovědi

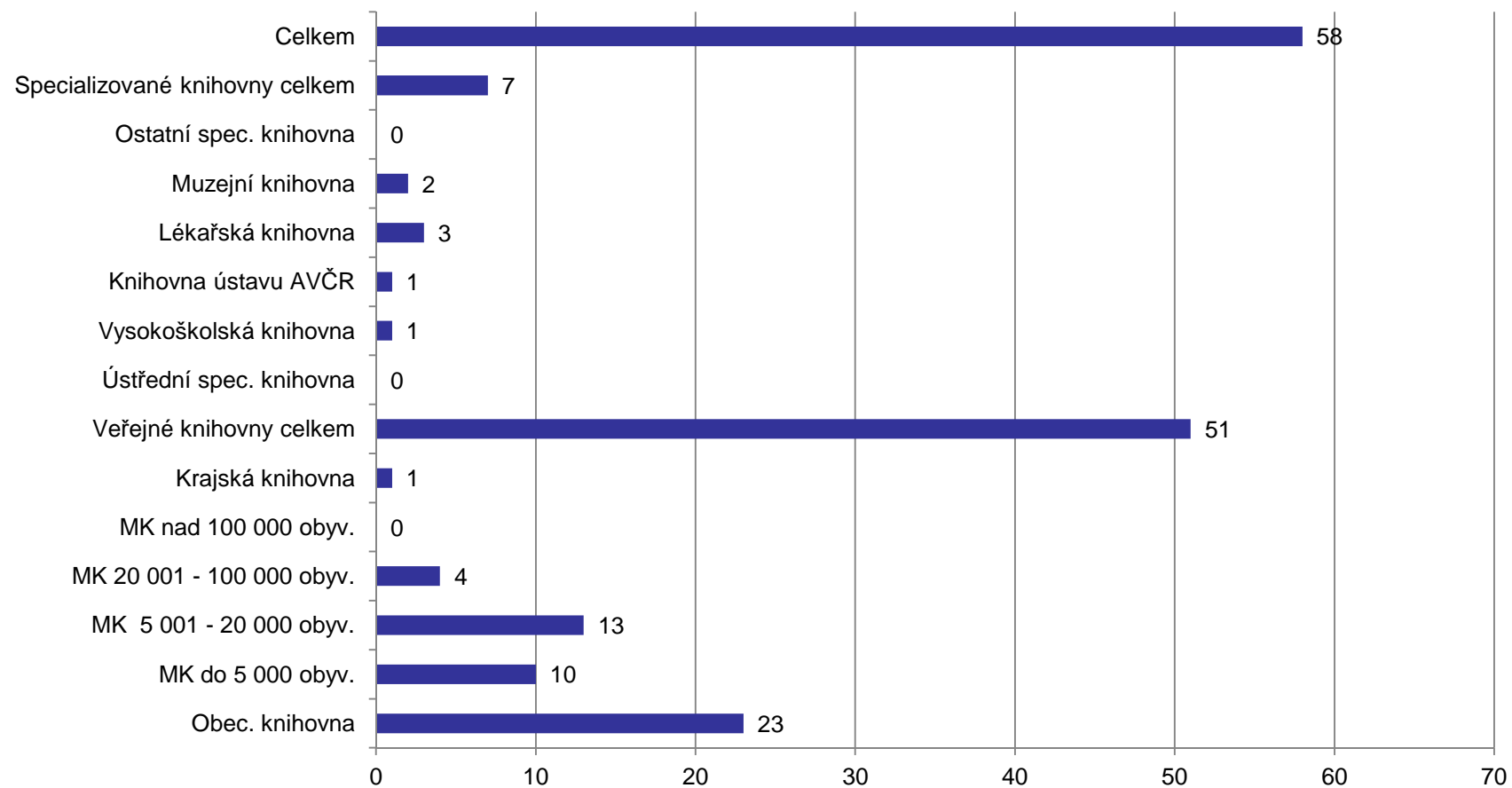
- ‡ Dotazníky vyplnily **862 knihovny** (**676** knihoven obcí, krajů, MZK a NK ČR; **186** knihoven specializovaných)
- ‡ O **41** respondentů **méně** než v roce 2004 . **Méně** responsí: **knihovny AV ČR, lékařské, muzejní, vysokoškolské** a specifické sítě (knihovny **vojenské** či **školní**).
- ‡ Informace jsou však plně **reprezentativní**

Odpovědi

- † **Knihoven měst a obcí odpovědělo významně více**
- † Velké knihovny (krajské, ústřední specializované, knihovny v městech s počtem obyvatel nad 100 000), zaměstnávající více než polovinu všech pracovníků, za něž byly údaje vyplněny, odevzdaly ve stejném počtu jako v předchozím ročníku
- † Údaje byly poskytnuty celkem za **6455 pracovníků** knihoven v ČR, resp. za **5060 knihovnic/knihovníků**

Knihovny Zlínského kraje v průzkumu

Počet knihoven Zlínského kraje v průzkumu

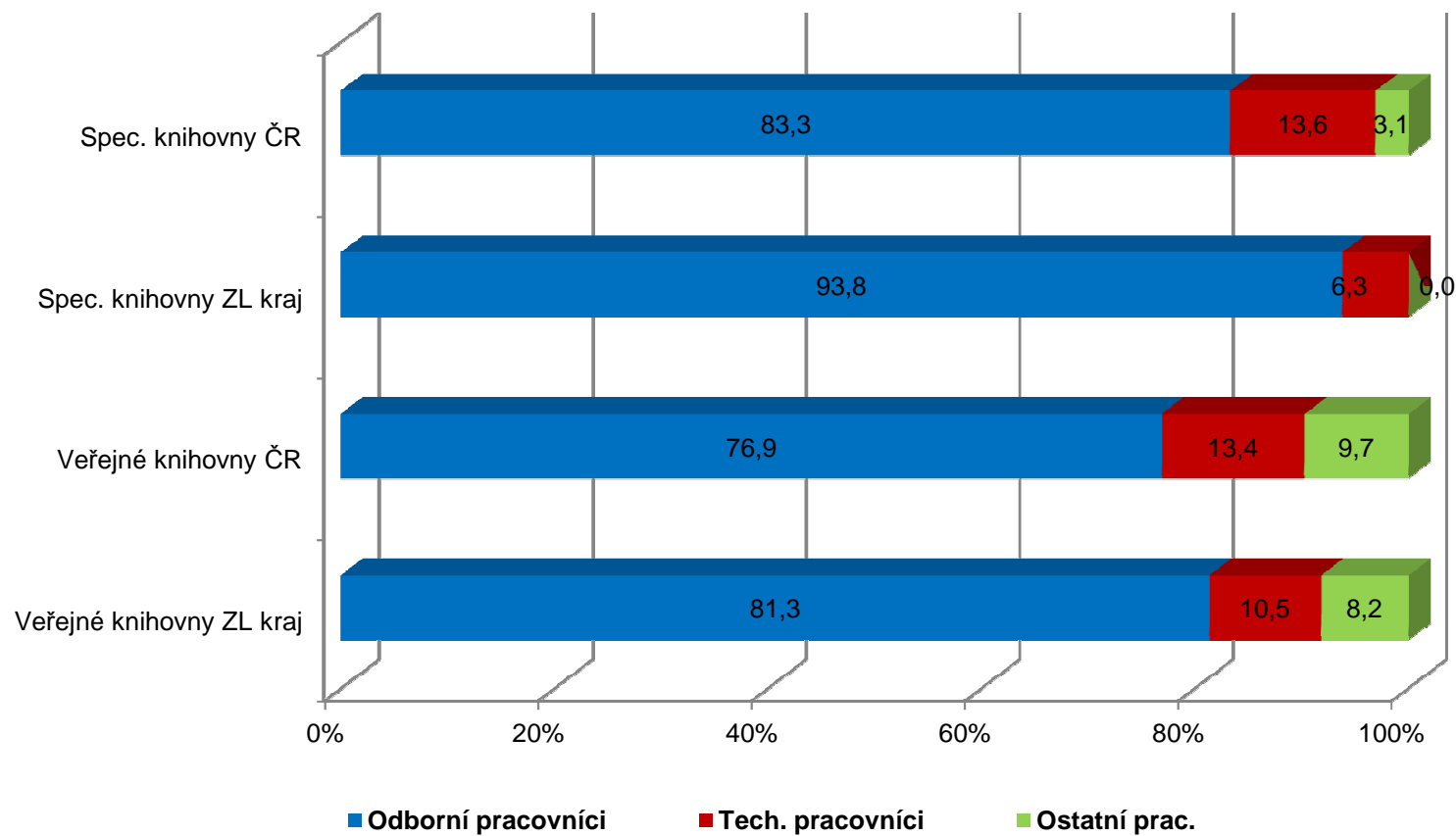

Účast v průzkumu

	Celkem	ZL	%
Obec. knihovna	320	23	7,2
MK do 5 000 obyv.	143	10	7,0
MK 5 001 - 20 000 obyv.	142	13	9,2
MK 20 001 - 100 000 obyv.	53	4	7,5
MK nad 100 000 obyv.	4	0	0,0
Krajská knihovna	14	1	7,1
Veřejné knihovny celkem	676	51	7,5
Ústřední spec. knihovna	6	0	0,0
Vysokoškolská knihovna	42	1	2,4
Knihovna ústavu AVČR	25	1	4,0
Lékařská knihovna	35	3	8,6
Muzejní knihovna	63	2	3,2
Ostatní spec. knihovna	15	0	0,0
Specializované knihovny celkem	186	7	3,8
Celkem	862	58	6,7

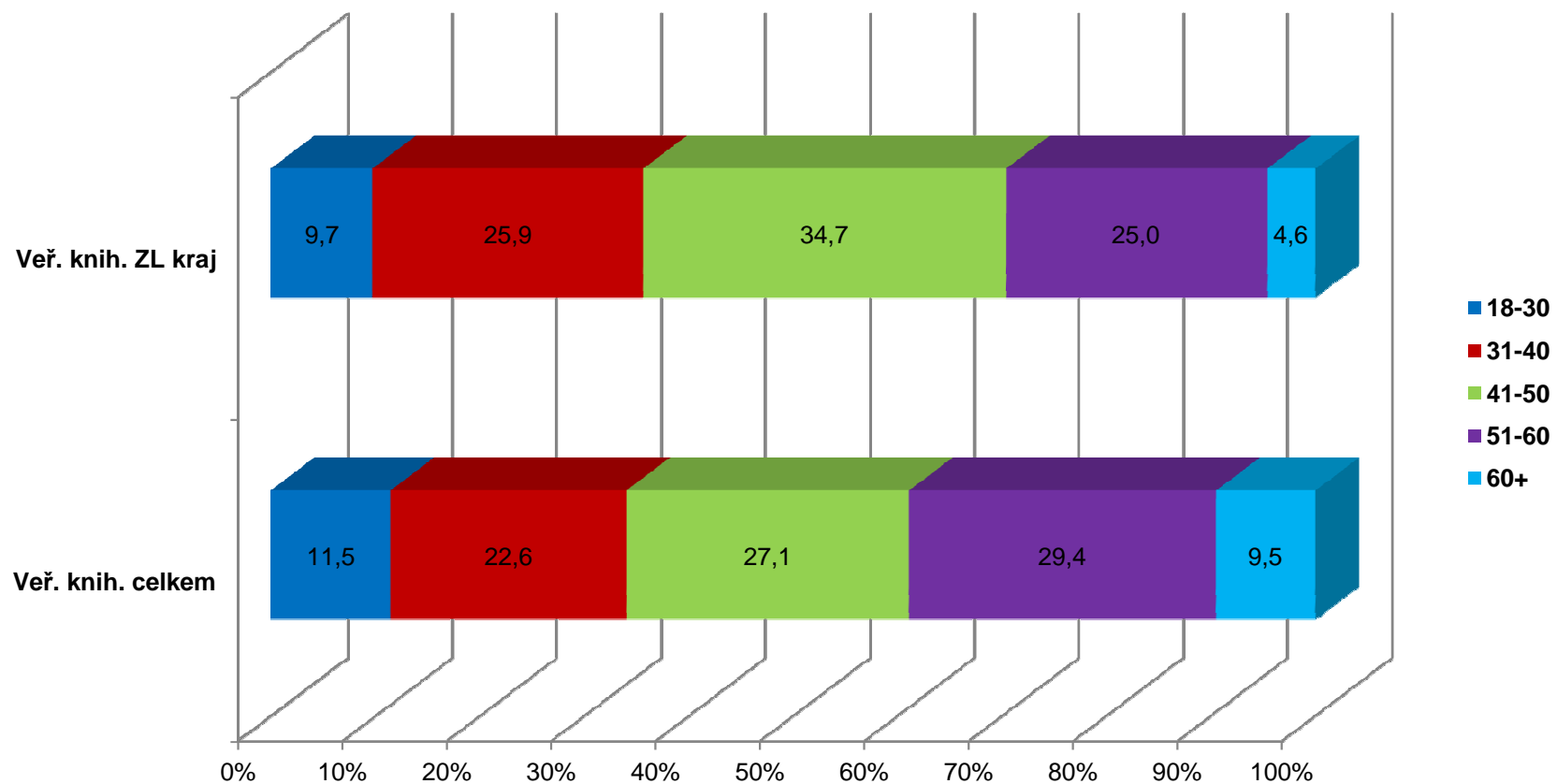
Knihovníci vs. ostatní pracovníci

Srovnání složení zaměstnanců knihoven Zlínského kraje vs. ČR v %

Věk knihovnic/knihovníků

Srovnání věkového složení veřejných knihoven Zlínského kraje vs. ČR v %

Věk knihovnic/knihovníků

- ♀ Oproti celostátnímu průměru (**téměř 40%** odborných pracovníků/knihovníků (39,6%) ve věku **nad 50 let**, z toho téměř 10% nad 60 let) je v **Zlínském kraji toto procento významně nižší (29%), zvláště pak v kategorii nad 60 let – jen 4% oproti 10% v ČR**
- ♀ Mladých **do 30 let** je v Zlínském kraji o 1,5% méně, ale ve skupině 31 – 40 let více o 3 procenta, celkově je skupina do 40 let nepatrně silnější
- ♀ **Celkově jde tedy o knihovnický „mladší“ kraj**
- ♀ **Ve srovnání s předchozími průzkumy je situace v ČR horší –** početně vzrostla nejstarší skupina a v průměru došlo k poklesu skupiny nejmladší.
- ♀ Kategorie mezi 30 a 50 lety je nadále obecně nejpočetnější, ale její převaha je v některých skupinách knihoven jen malá

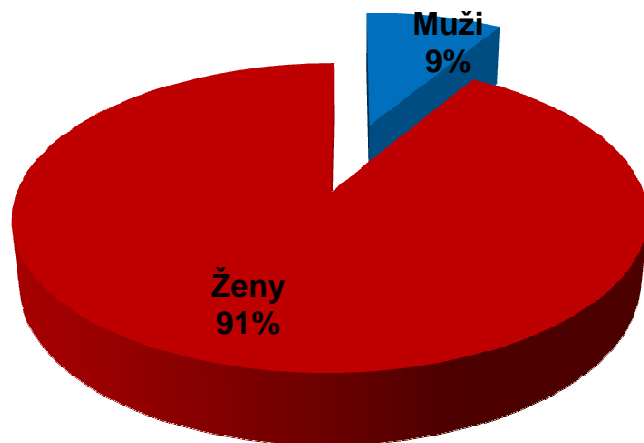

Věk knihovnic/knihovníků

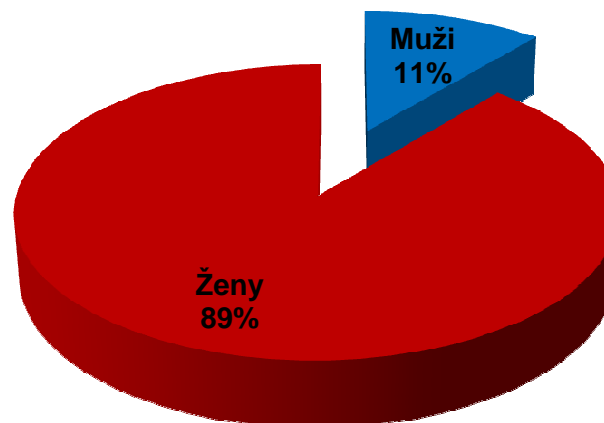
- † **„Nejstarší“ jsou obecní knihovny** (50,9% knihovníků ve věku nad 50 let a pouze 8,8% mladých do 30 let), **knihovny lékařské** (48,7% pracovníků nad 50 let a 10,3% do 30 let) a **ostatní specializované knihovny** (49,1% pracovníků nad 50 let)
- † **„Nejmladší“ jsou městské knihovny v sídlech nad 100 000 obyvatel** (15,1% pracovníků do 30 let a 34,3% pracovníků nad 50 let) a **knihovny vysokoškolské** (16,1% pracovníků do 30 let a 40,5% nad 50 let)

Složení knihovnických pracovníků podle pohlaví

Složení zaměstnanců knihoven Zlínského kraje podle pohlaví

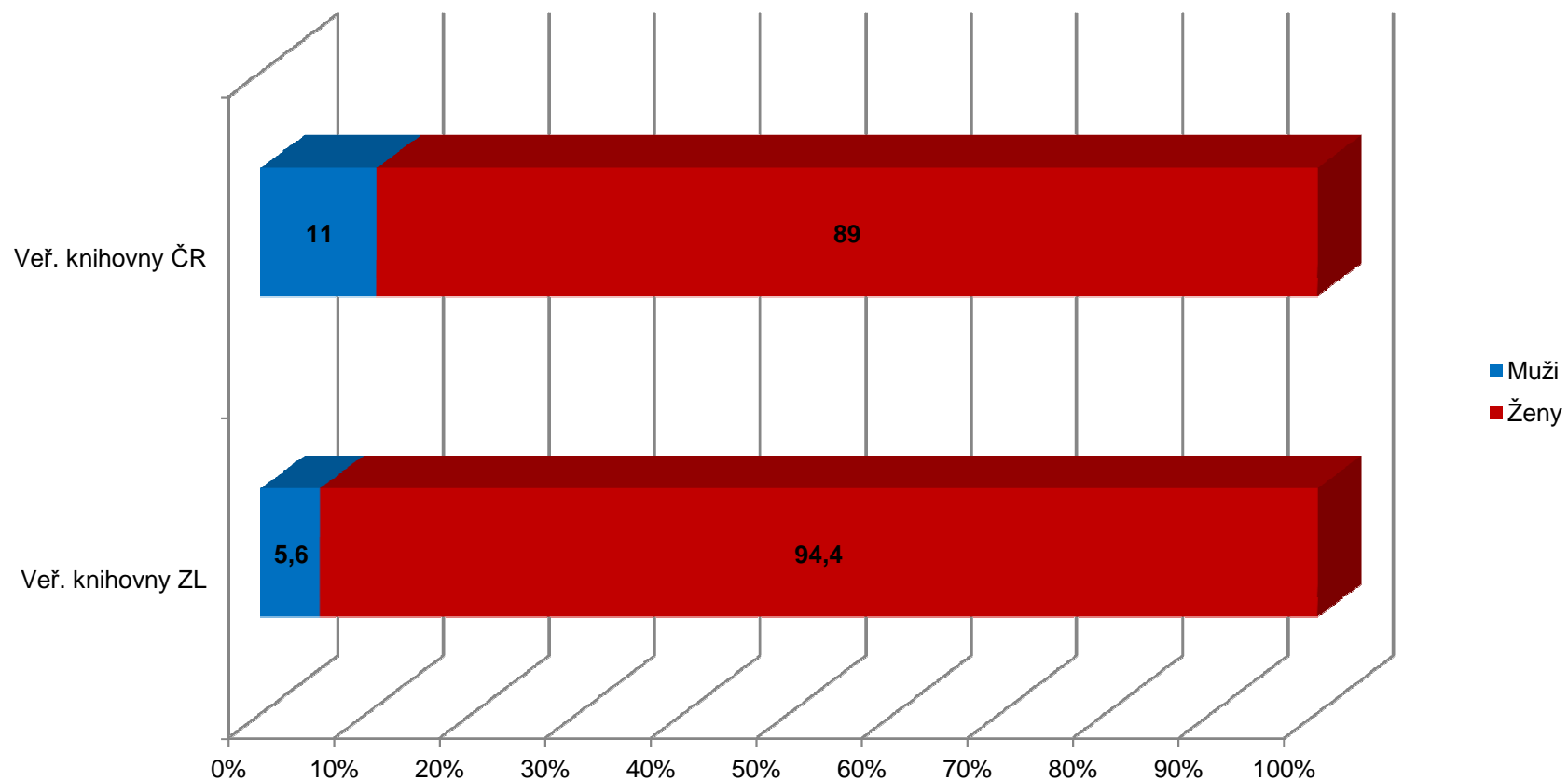

Složení pracovníků veřejných knihoven podle pohlaví

Veřejné knihovny

Srovnání zaměstnanců veřejných knihoven dle pohlaví

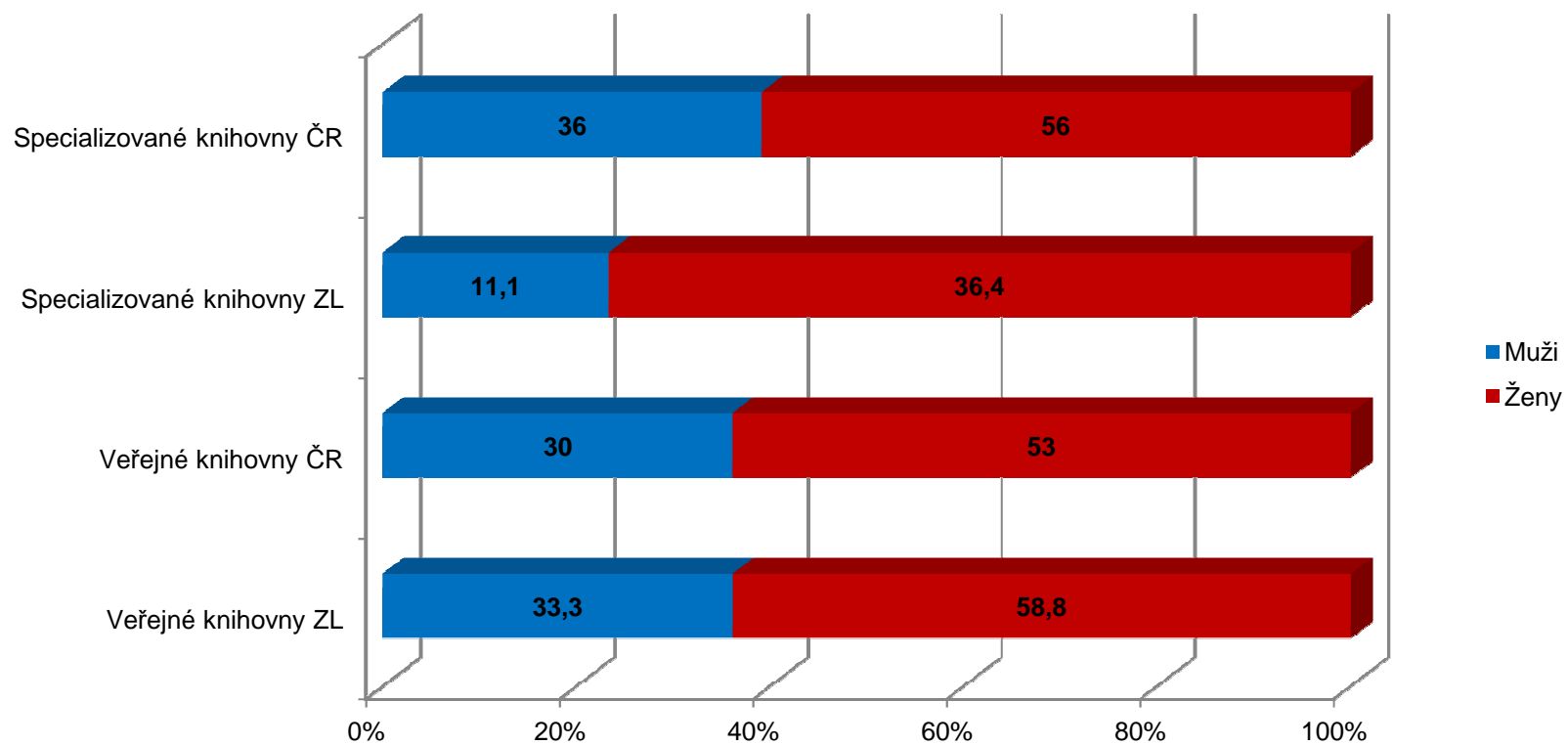

Struktura knihovnictva dle pohlaví

- † **Nejsilnější feminizace: knihovny měst a obcí;** od 92% (města s 20 – 100000 obyvatel) do 96% (města s 5 – 20000 obyvatel)
- † Pouze v **městských knihovnách v sídlech do 5000 obyvatel je feminizace nižší – 87%;** v krajských knihovnách dokonce 17% mužů
- † **Specializované knihovny:** situace **lepší** (84% žen, 16% mužů); nejvíce knihovníků – mužů: **ústřední specializované knihovny (22%),** vysokoškolské a ostatní specializované knihovny (15%)
- † **SK – největší feminizace:** knihovny **lékařské** (8% mužů) a **muzejní** (10% mužů); v celku specializovaných knihoven pokles feminizace není patrný
- † **Ve Zlínském kraji jsou veřejné knihovny významně feminizovanější, než je celostátní průměr**
- † **Obecně feminizace dlouhodobě klesá: 7% (1998) – 9% (2004) – téměř 12% (2011)**

Věrnost instituci

Procento odborných pracovníků zaměstnaných v knihovně nad 10 let - srovnání Zlínského kraje vs. ČR

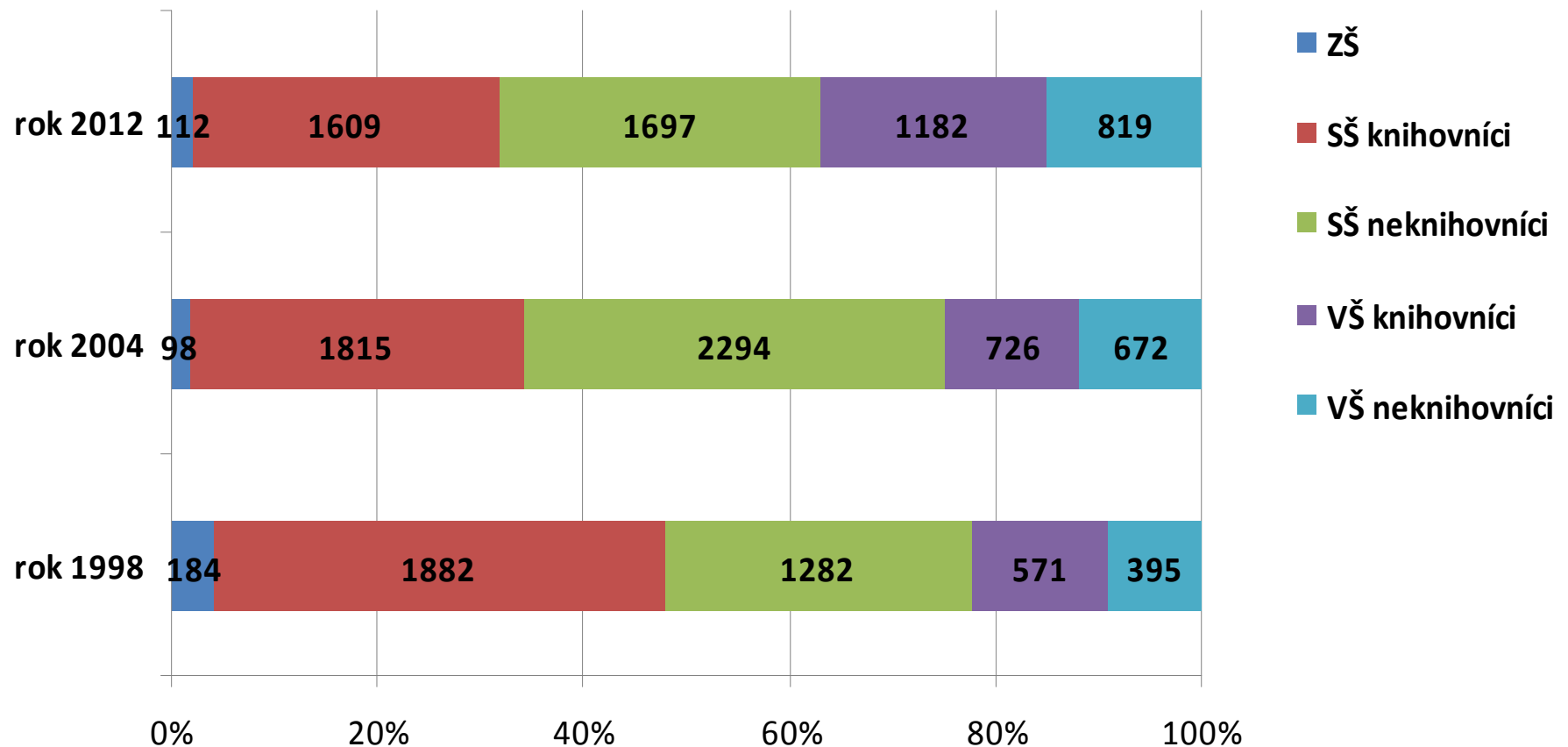

Věrnost instituci

- † **Knihovníci jsou velmi věrní své instituci, mnohem více žen než mužů zde zůstává déle než 10 let. Počet „věrných“ roste, věrnost žen osciluje kolem 50% ve všech typech knihoven, u mužů je nižší.**
- † **Ve Zlínském kraji je ve veřejných knihovnách kraje v porovnání se situací v republice mírně více instituci „věrných“ mužů i žen**

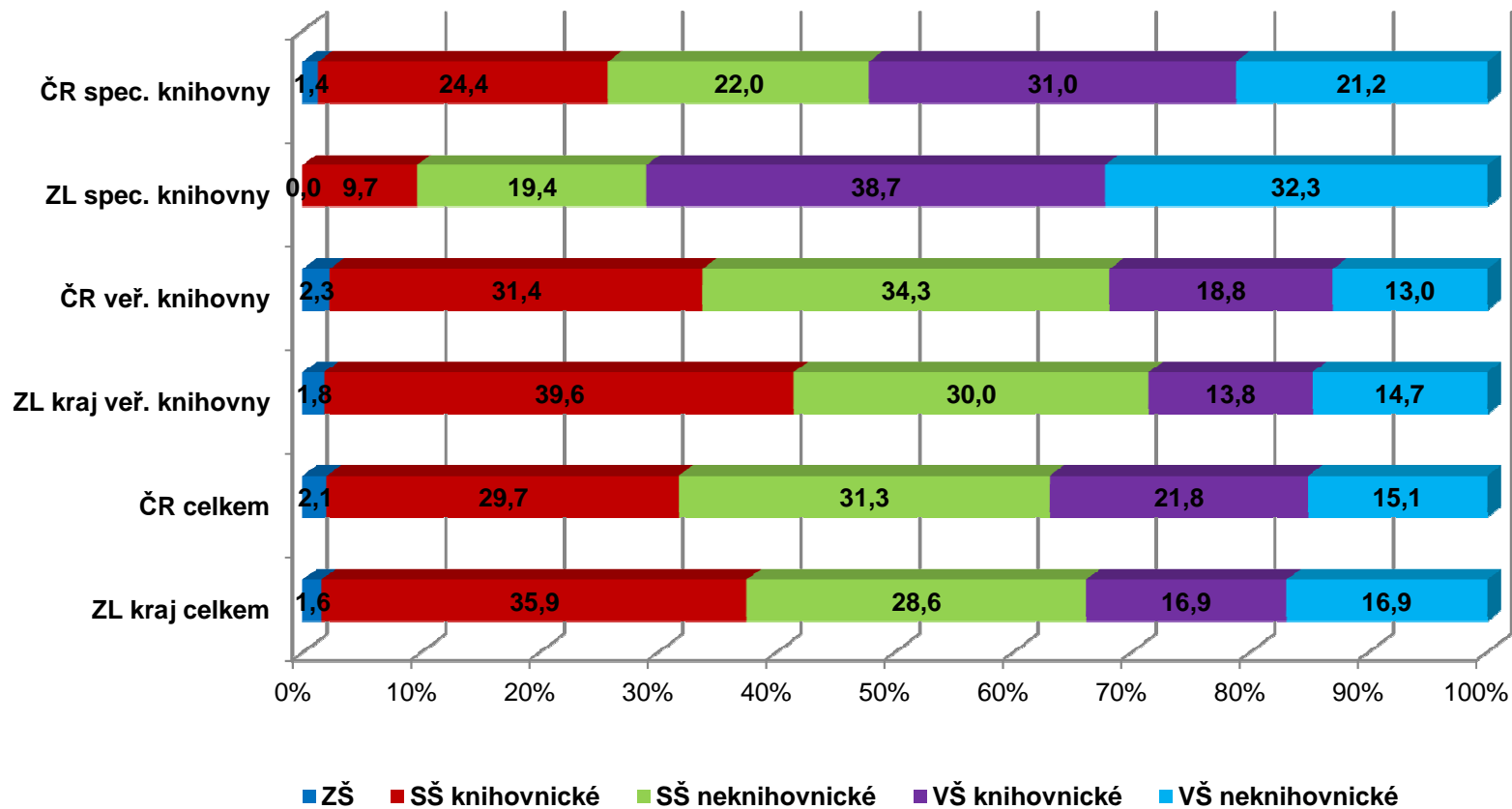
Vzdělání – vývoj

Skladba knihovníků dle dosaženého vzdělání - srovnání

Vzdělání

Srovnání Zlínský kraj vs. ČR – vzdělání knihovníků

Vzdělání knihovnic/ knihovníků

- 👤 V ČR jsou nejpočetnější: středoškoláci s neknihovnickým vzděláním, dále středoškoláci z knihovnických oborů;
- 👤 **Ve Zlínském kraji jsou nejčetnější středoškoláci knihovníci, a to výrazněji (přes 35,9%); méně časté je oproti ČR vysokoškolské vzdělání**

Vzdělání knihovnic/ knihovníků

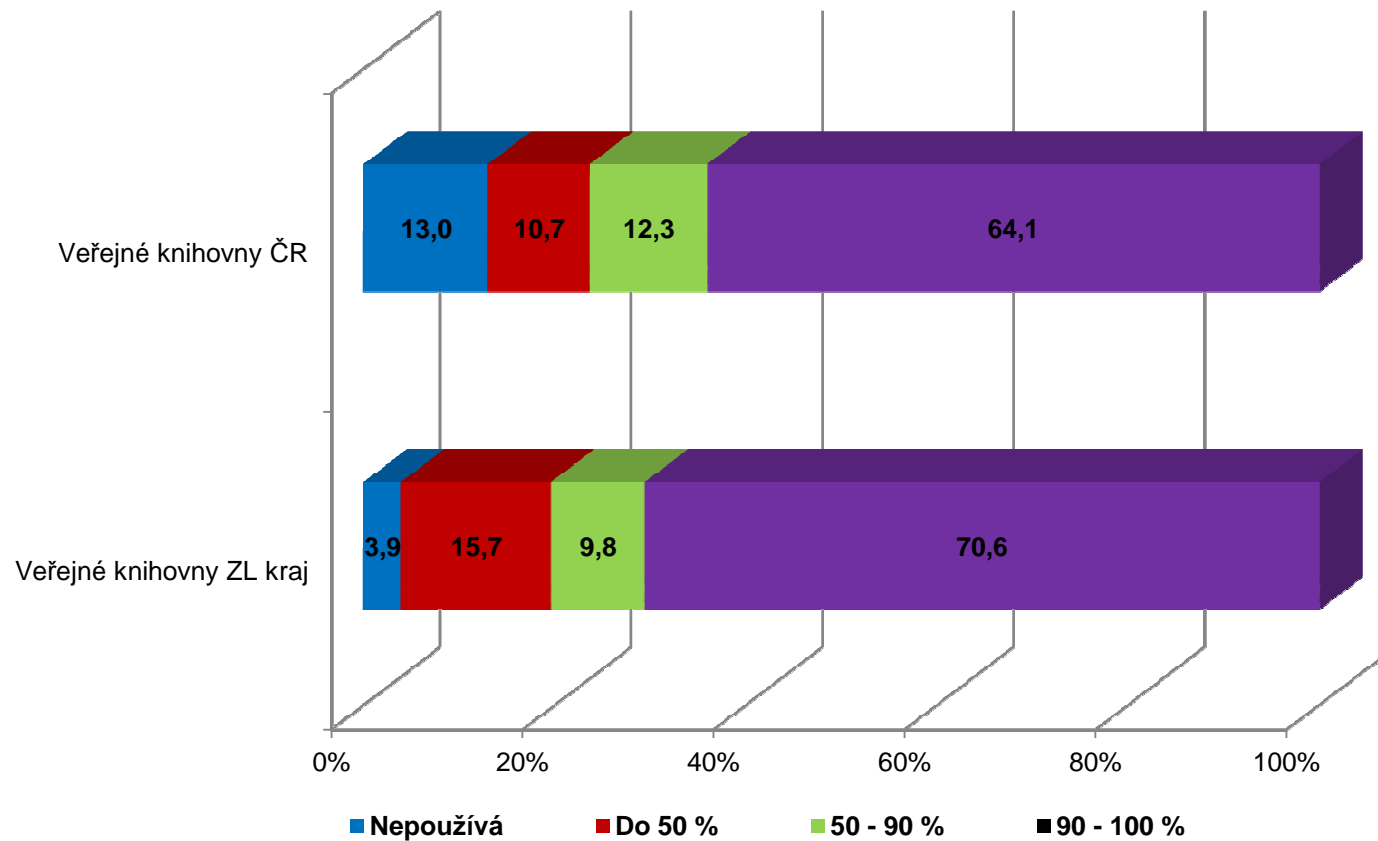
- † **Vyšší vzdělání v knihovnách specializovaných**
- † **Nejvzdělanější: knihovny AV ČR** (s vyšším než středoškolským vzděláním 60% knihovníků), **ústřední specializované knihovny** (56% pracovníků s vyšším vzděláním), **knihovny vysokoškolské a muzejní** (52% pracovníků s vyšším vzděláním)
- † **VK: nejvyšší vzdělání krajské knihovny** (44% pracovníků s vyšším vzděláním).
- † **Nejnižší vzdělání:** knihovny měst do 5000 obyvatel (*17% knihovnic/knihovníků vyšší než středoškolské vzdělání*) a knihovnách obecních (*22% pracovníků s vyšším vzděláním*)

Vzdělání knihovnic/ knihovníků

- † **Úroveň vzdělání ve VK znatelně vzrostla**; počet vysokoškoláků v magisterském stupni o téměř 4%; celkově ve VK na odborných knihovnických místech 30% vysokoškoláků, méně výrazný vliv absolventi VOŠ
- † **SK: roste procento VŠ vzdělaných** (v průměru 47%)
- † Pokleslo procento knihovníků se ZŠ nebo SŠ bez maturity. **Lepší situace ve veřejných knihovnách v Zlínského kraje než v republice**
- † Ale pouze **v lékařských knihovnách a největších městských knihovnách** (sídla nad 100000 obyvatel) na **pozici odborného knihovníka žádný takový pracovník**
- † *Ve všech ostatních typech knihoven takoví pracovníci jsou, nejčastěji v knihovnách obecních (5%). V těchto knihovnách jde často o jediného zaměstnance → nepříznivý ukazatel*

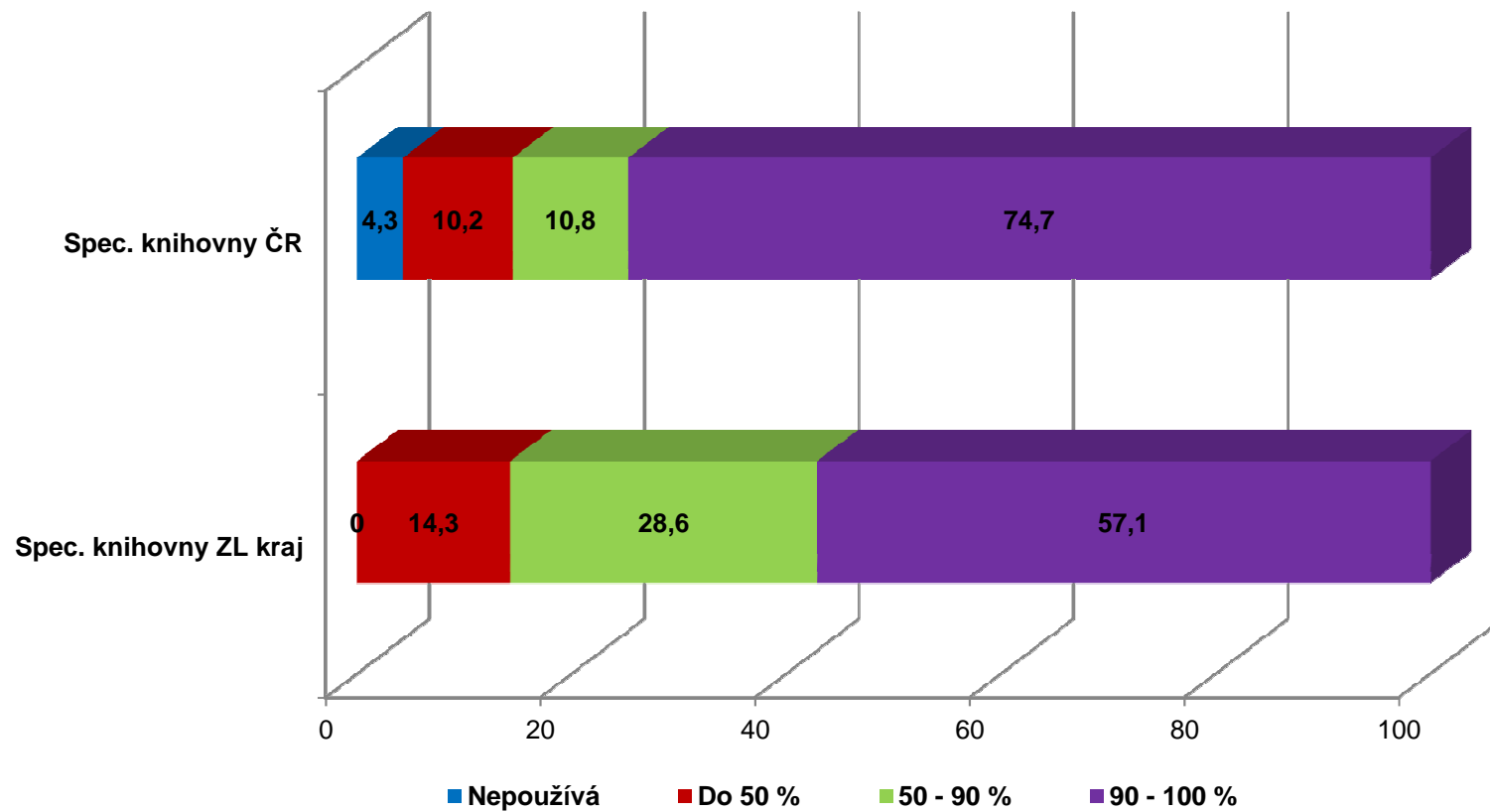
Počítačová gramotnost: AKS

AKS, veř. knihovny – srovnání Zlínského kraje a ČR

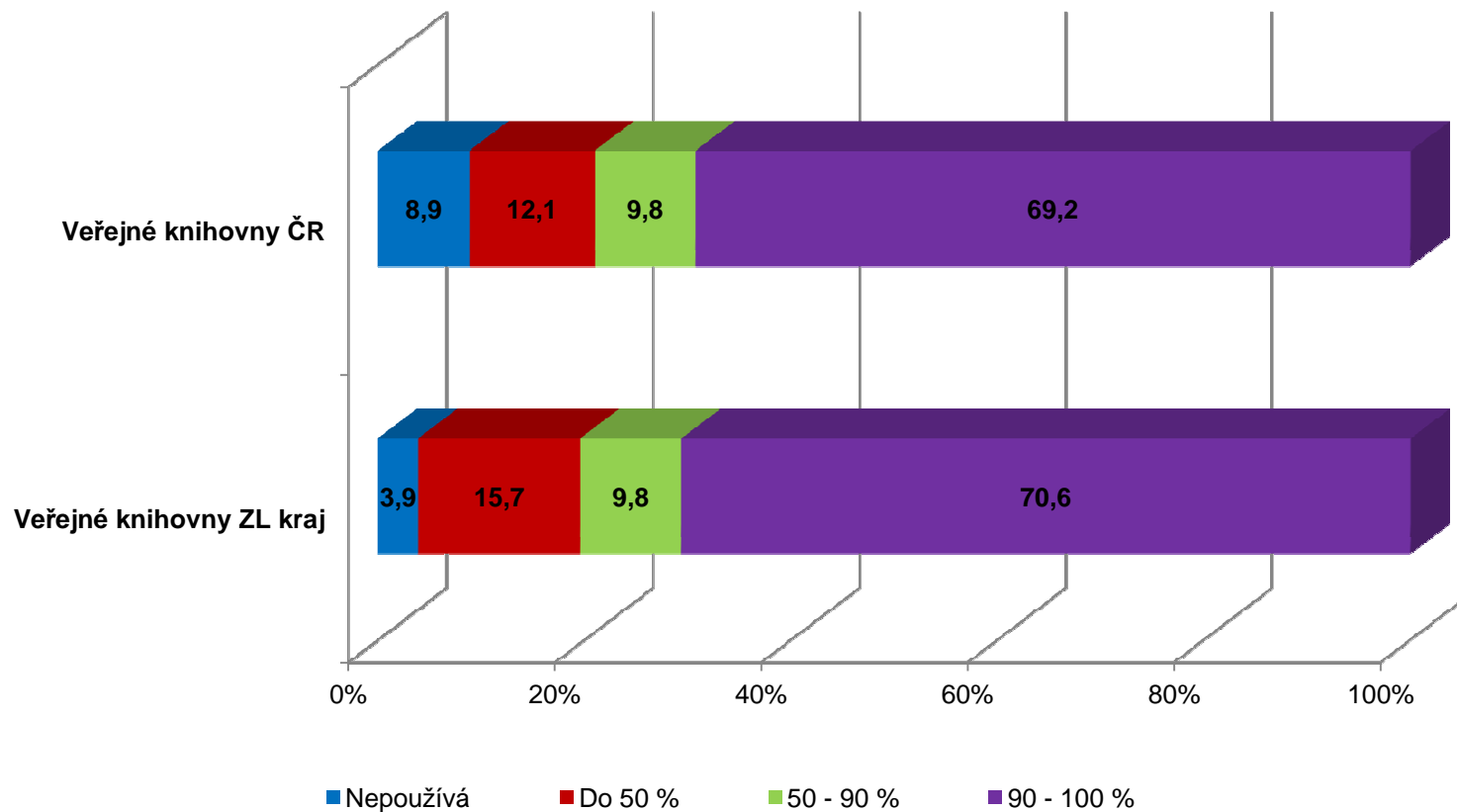
Počítačová gramotnost: AKS

AKS, spec. knihovny – srovnání Zlínského kraje a ČR

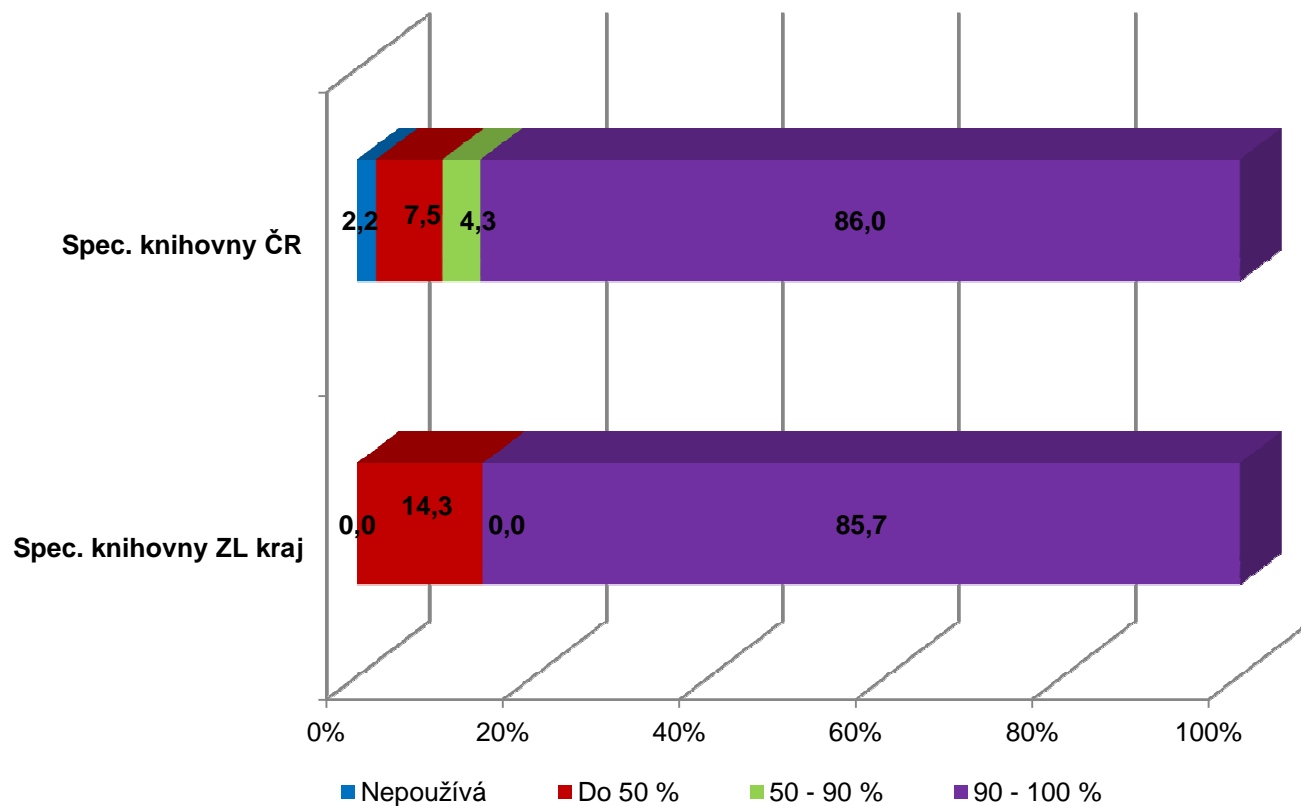
Počítačová gramotnost: textový editor

Textový editor – veřejné knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

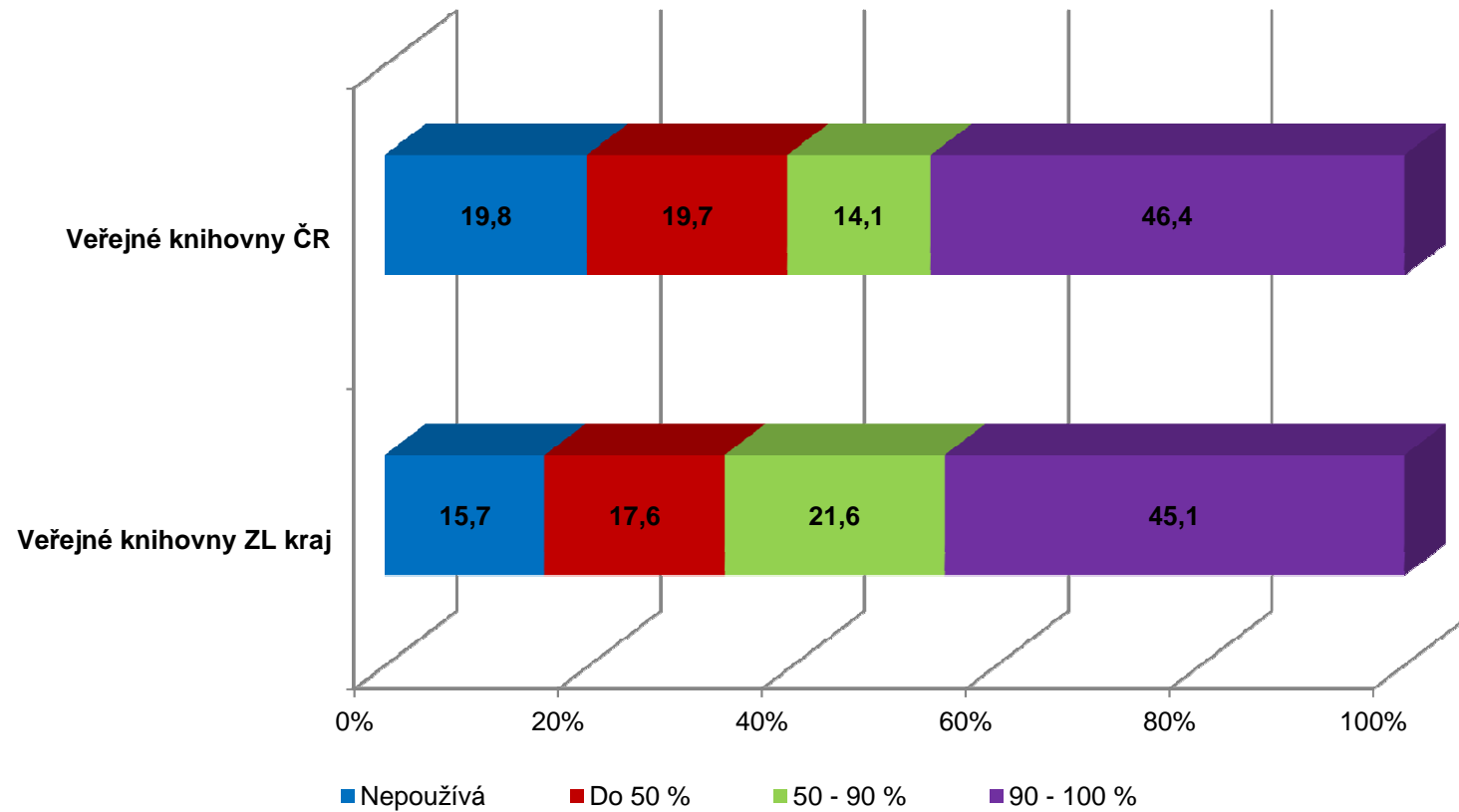
Počítačová gramotnost: textový editor

Textový editor – spec. knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

Počítačová gramotnost: tabulkový procesor

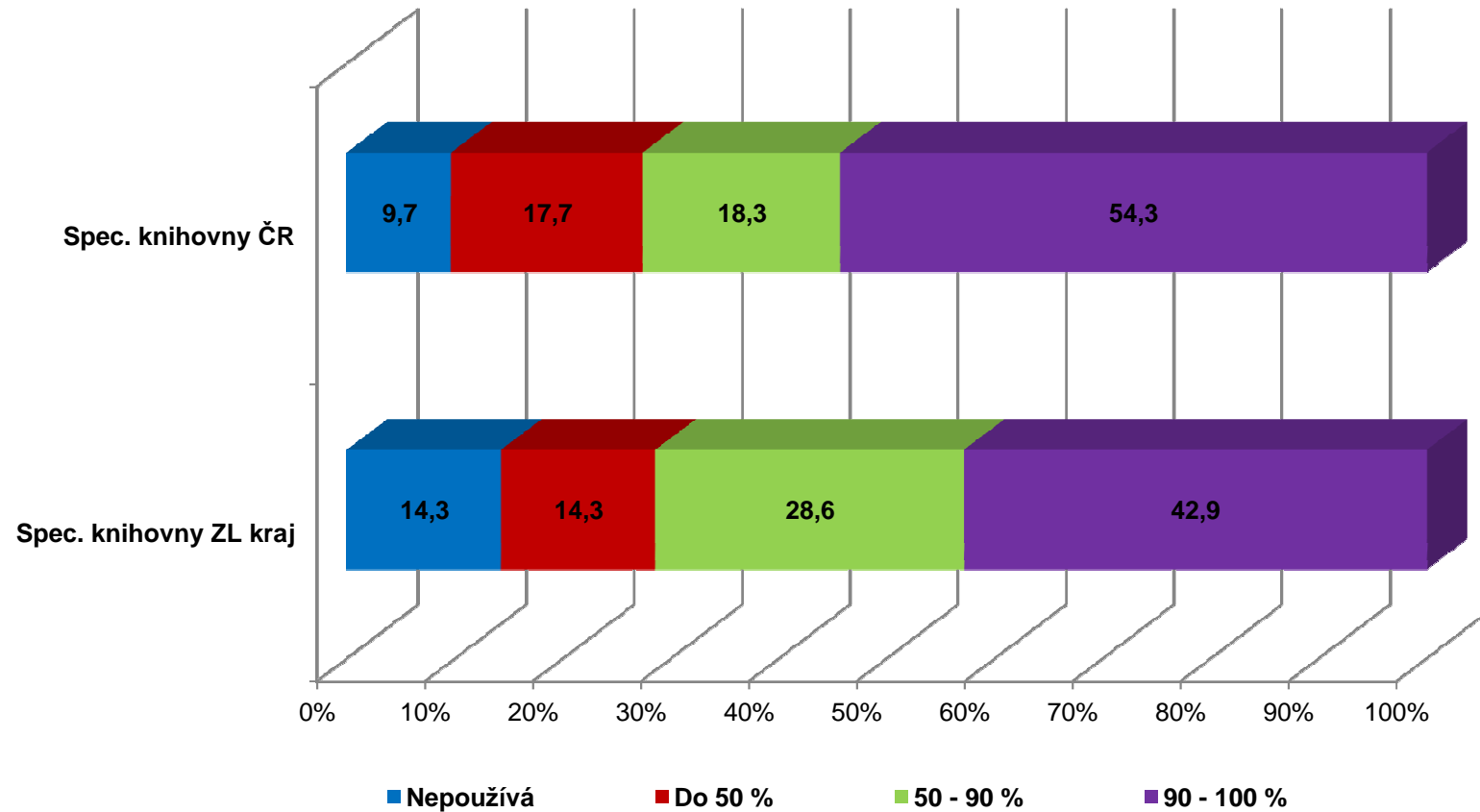
Tabulkový procesor – veř. knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

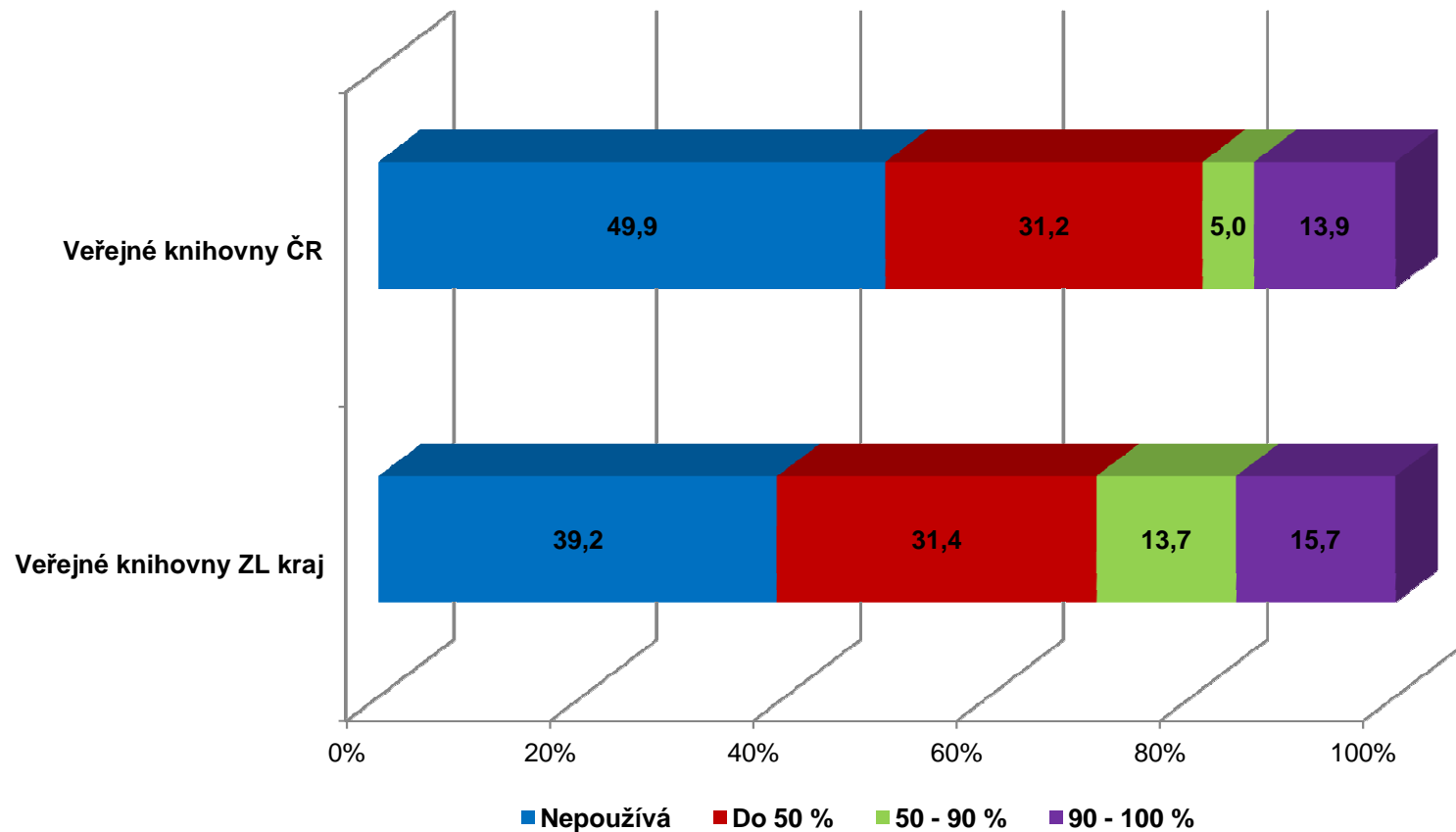
Počítačová gramotnost: tabulkový procesor

Tabulkový procesor – spec. knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

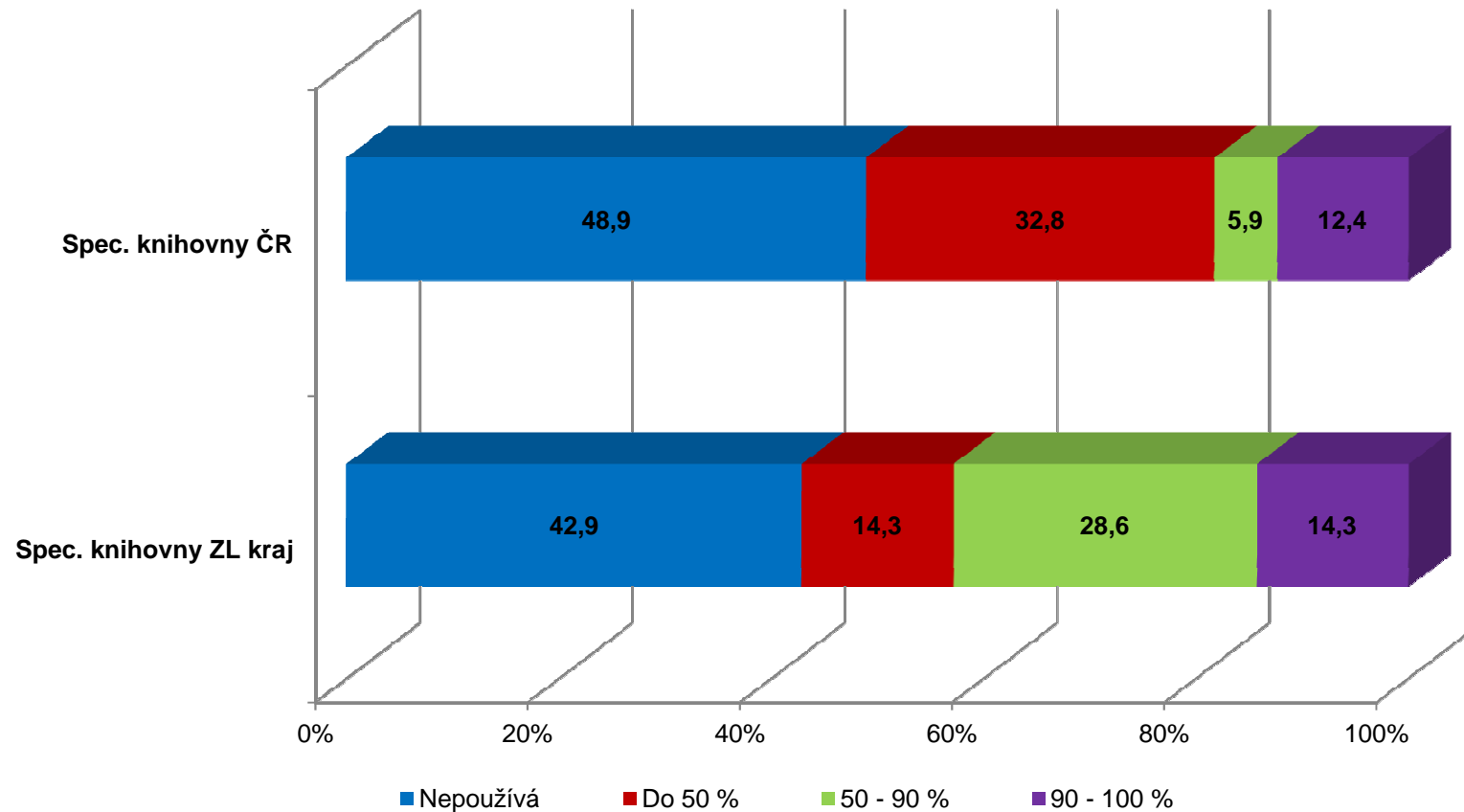
Počítačová gramotnost: grafické editory

Grafický editor – veřejné knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

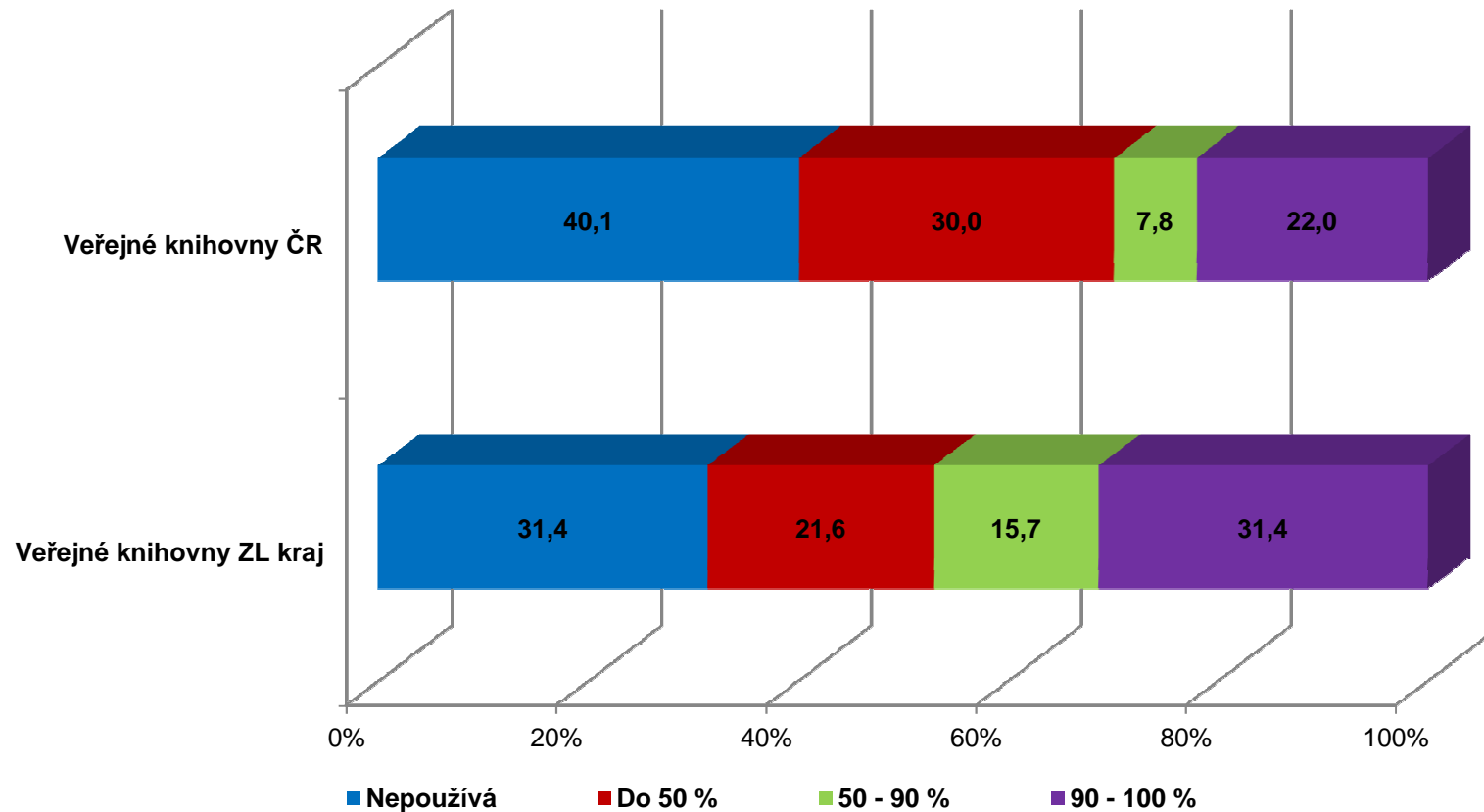
Počítačová gramotnost: grafické editory

Grafický editor – spec. knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

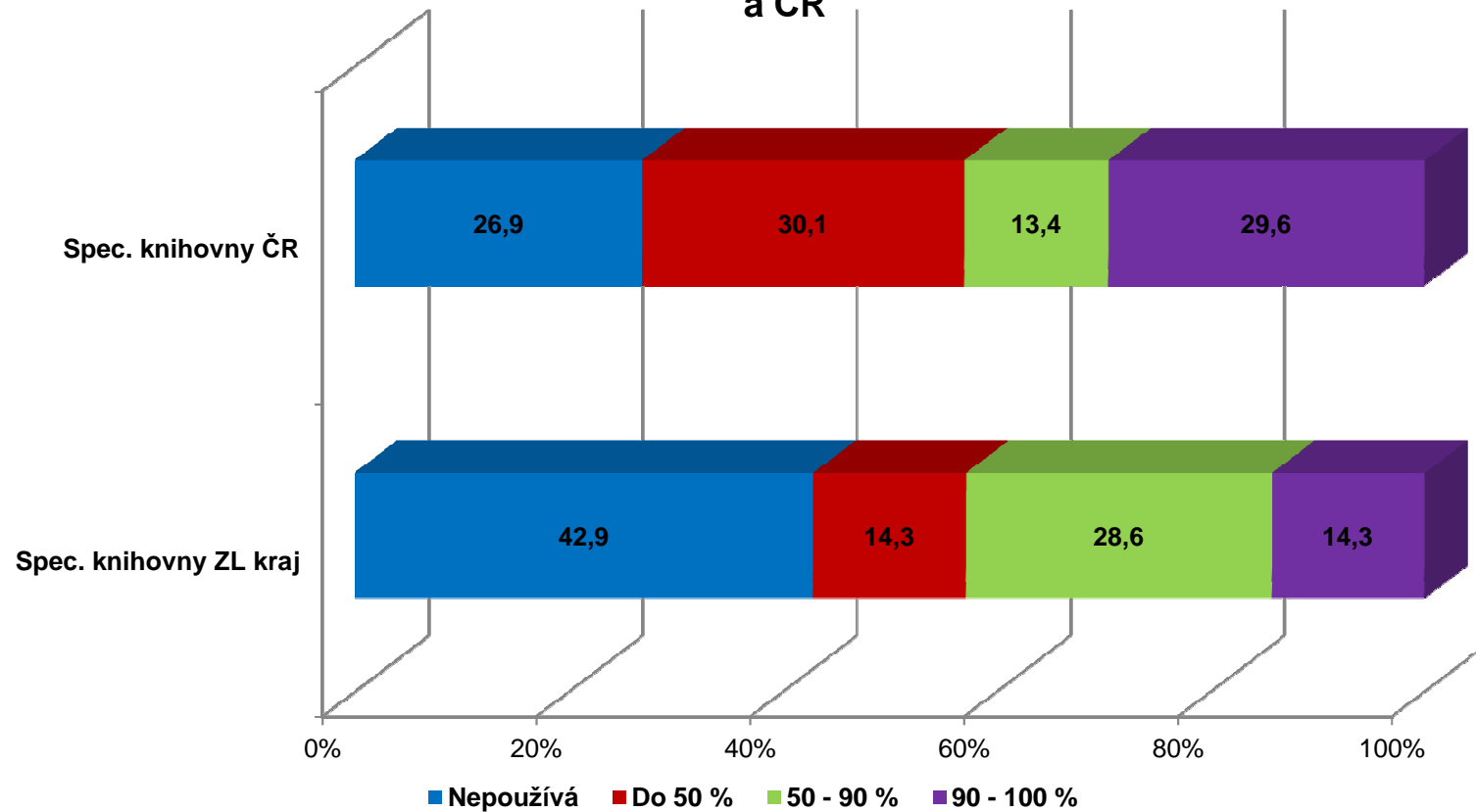
Počítačová gramotnost: prezentační programy

Prezentační programy – veřejné knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

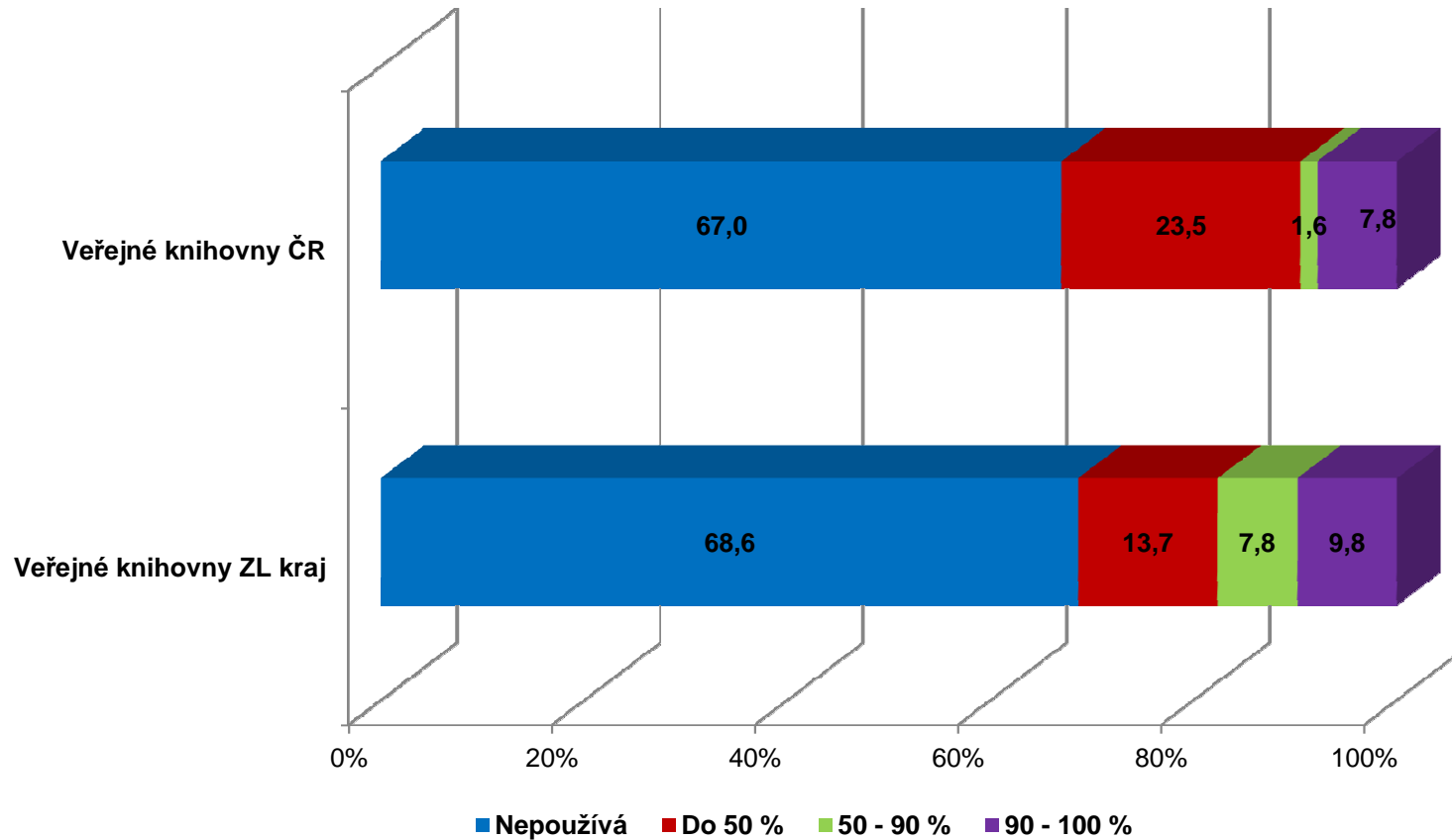
Počítačová gramotnost: prezentační programy

Prezentační programy – spec. knihovny, srovnání Zlínského kraje
a ČR

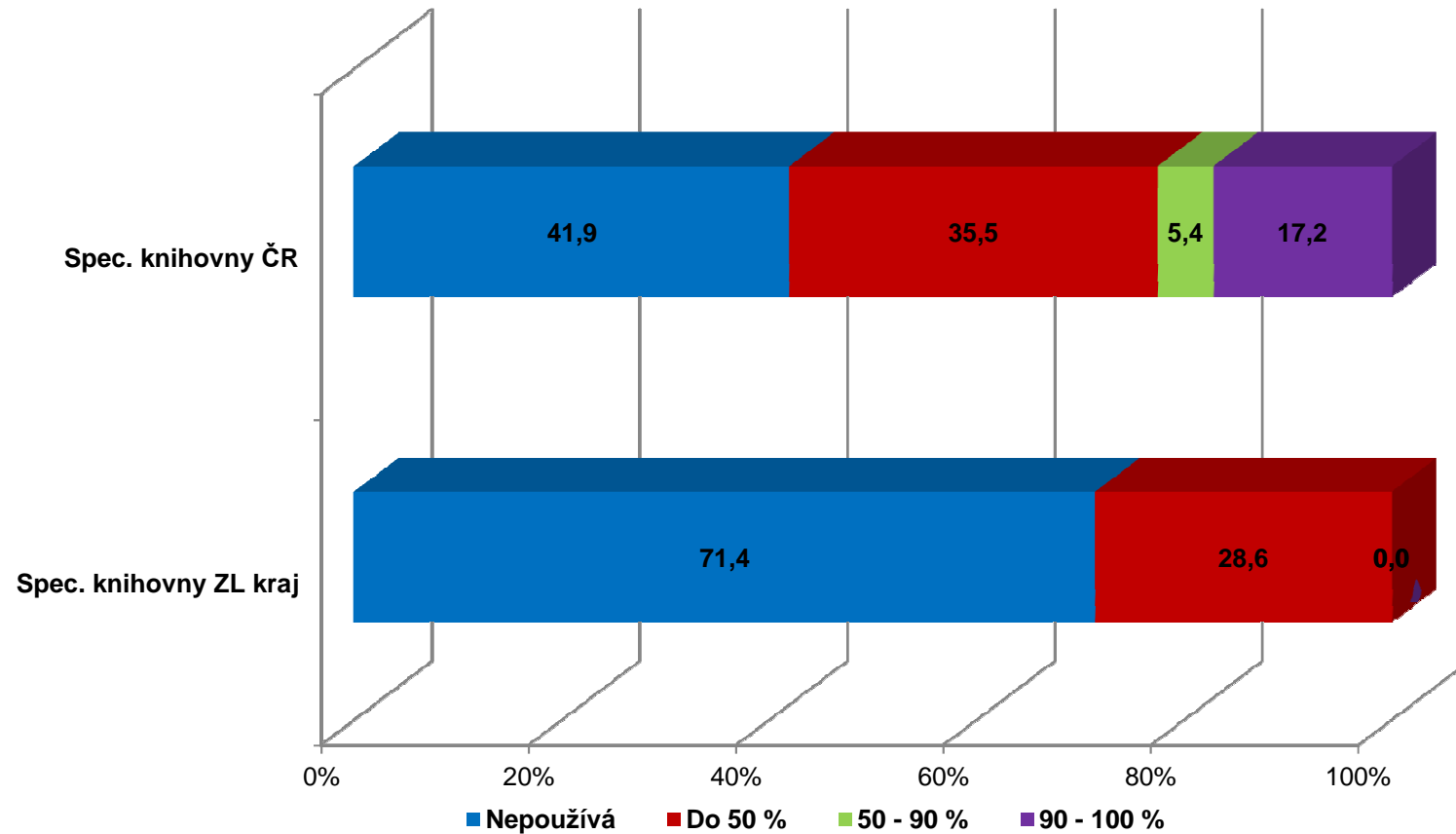
Počítačová gramotnost: práce s databázemi

Využití databází – veřejné knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

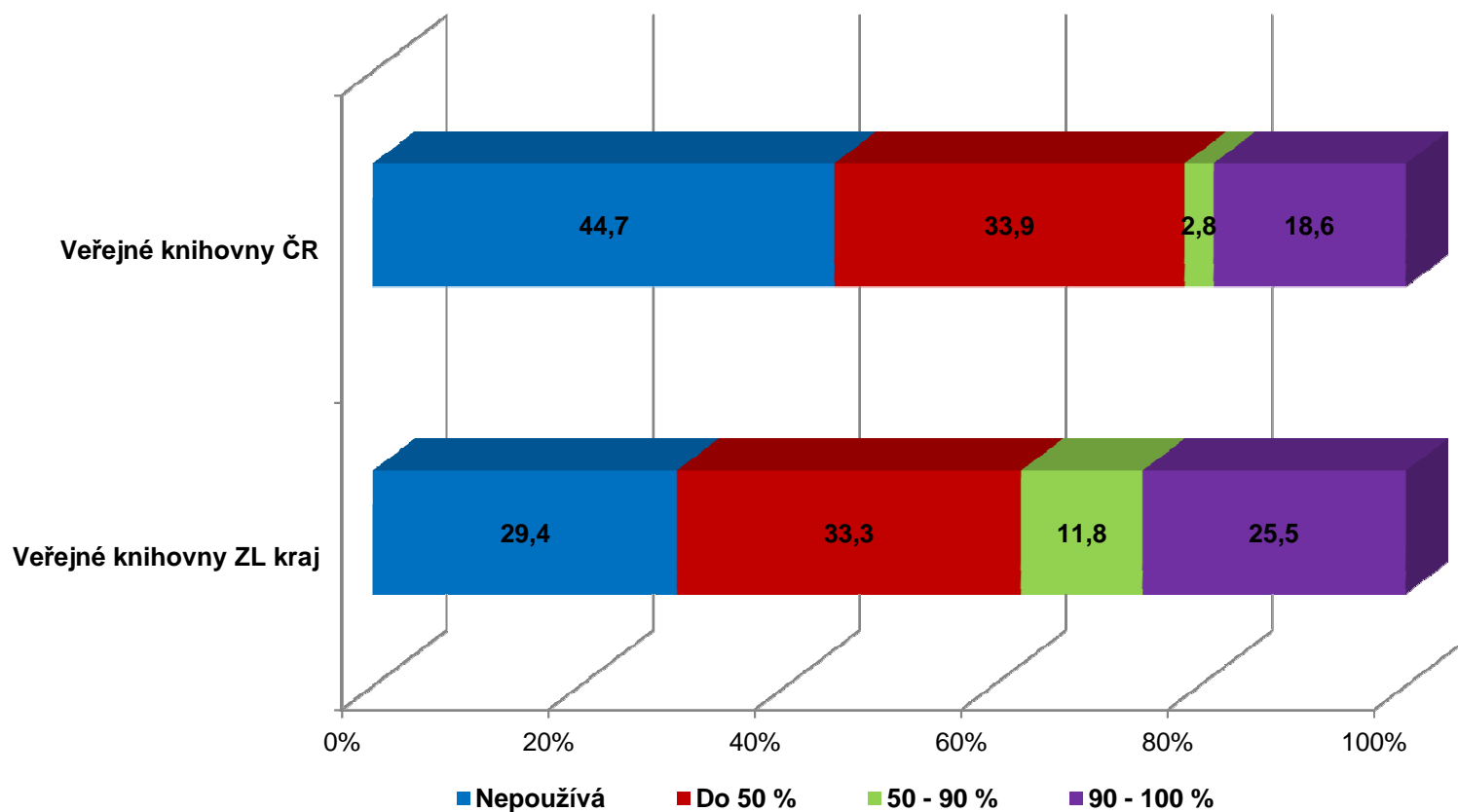
Počítačová gramotnost: práce s databázemi

Využití databází – spec. knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

Počítačová gramotnost: tvorba webových stránek

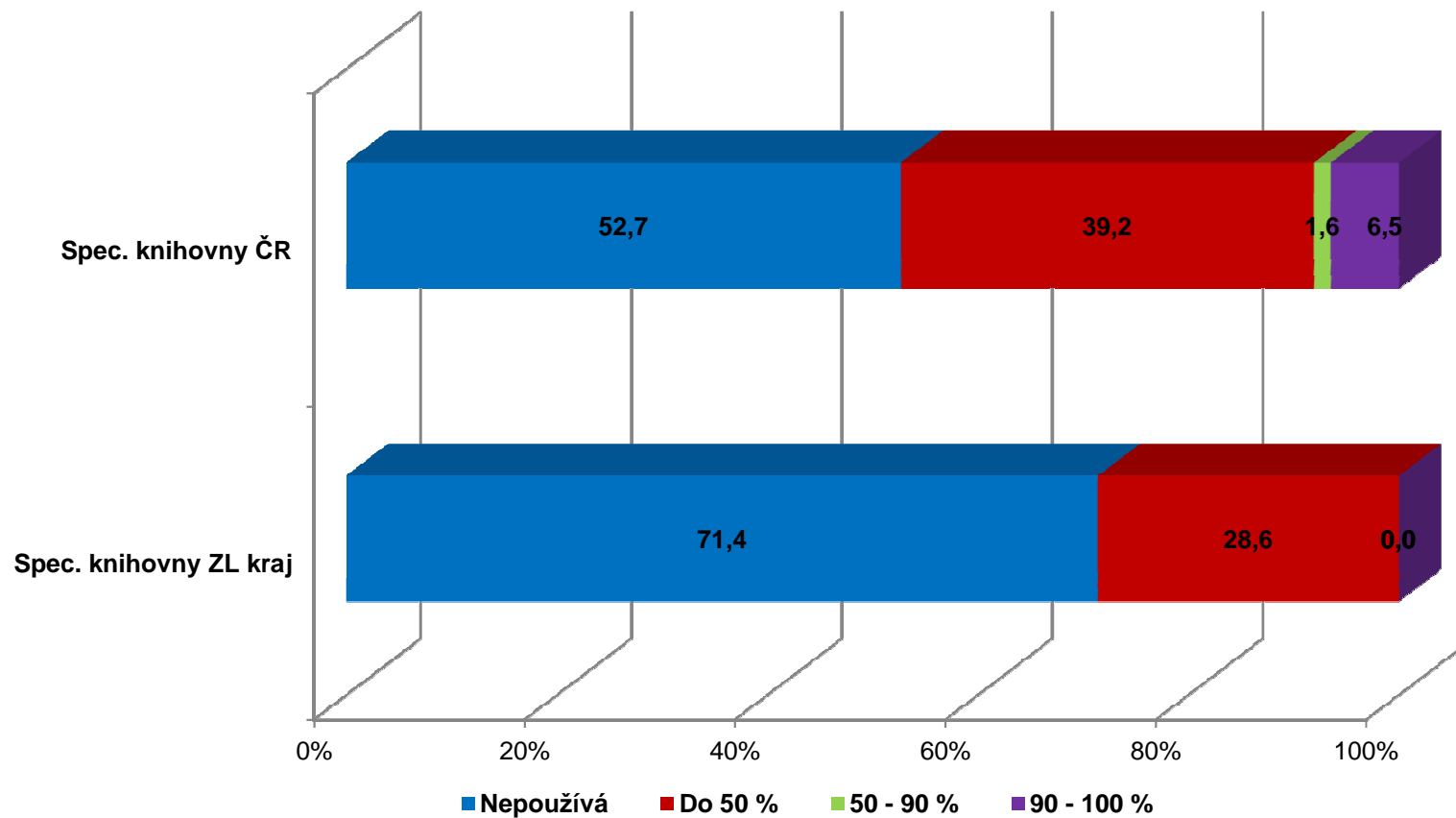
Tvorba web. stránek – veřejné knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

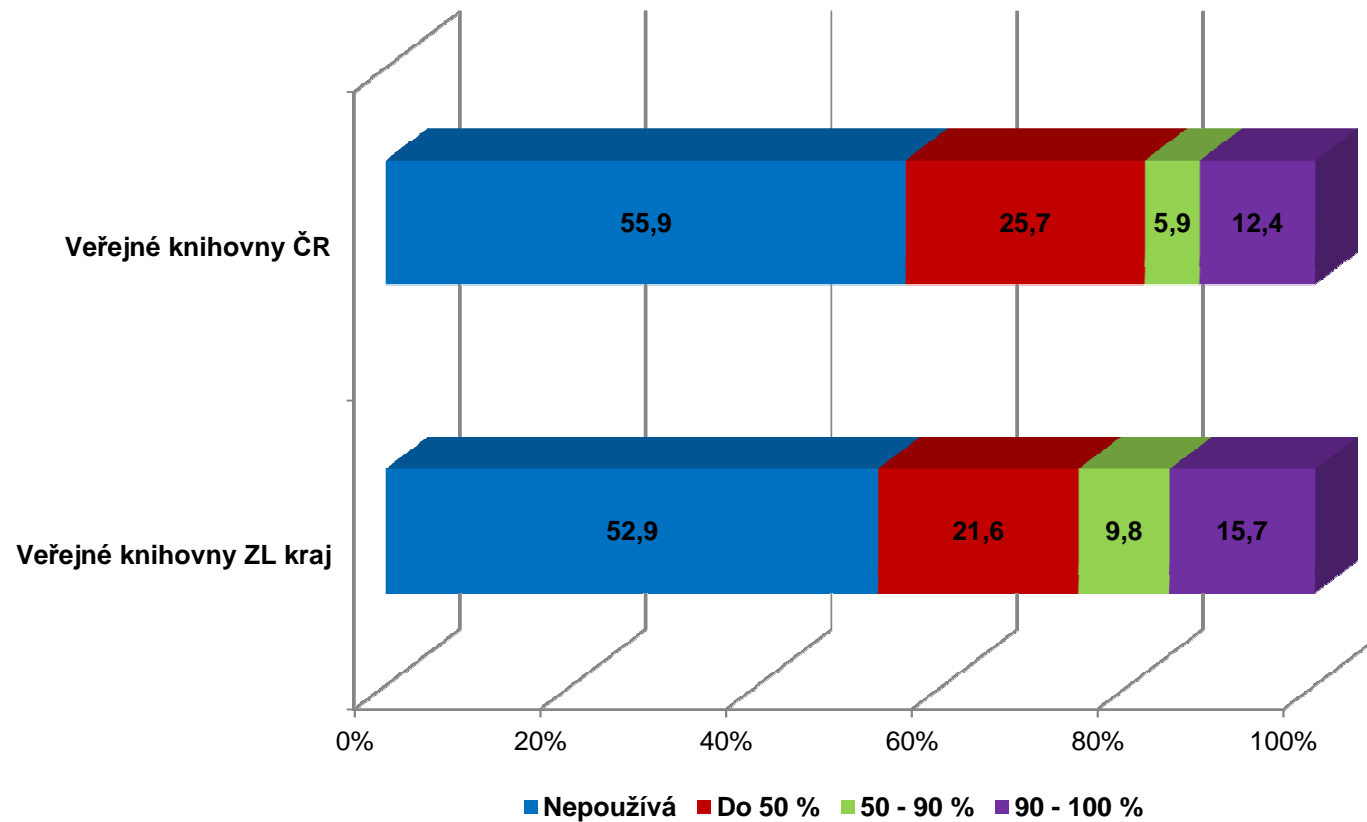
Počítačová gramotnost: tvorba webových stránek

Tvorba web. stránek – spec. knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

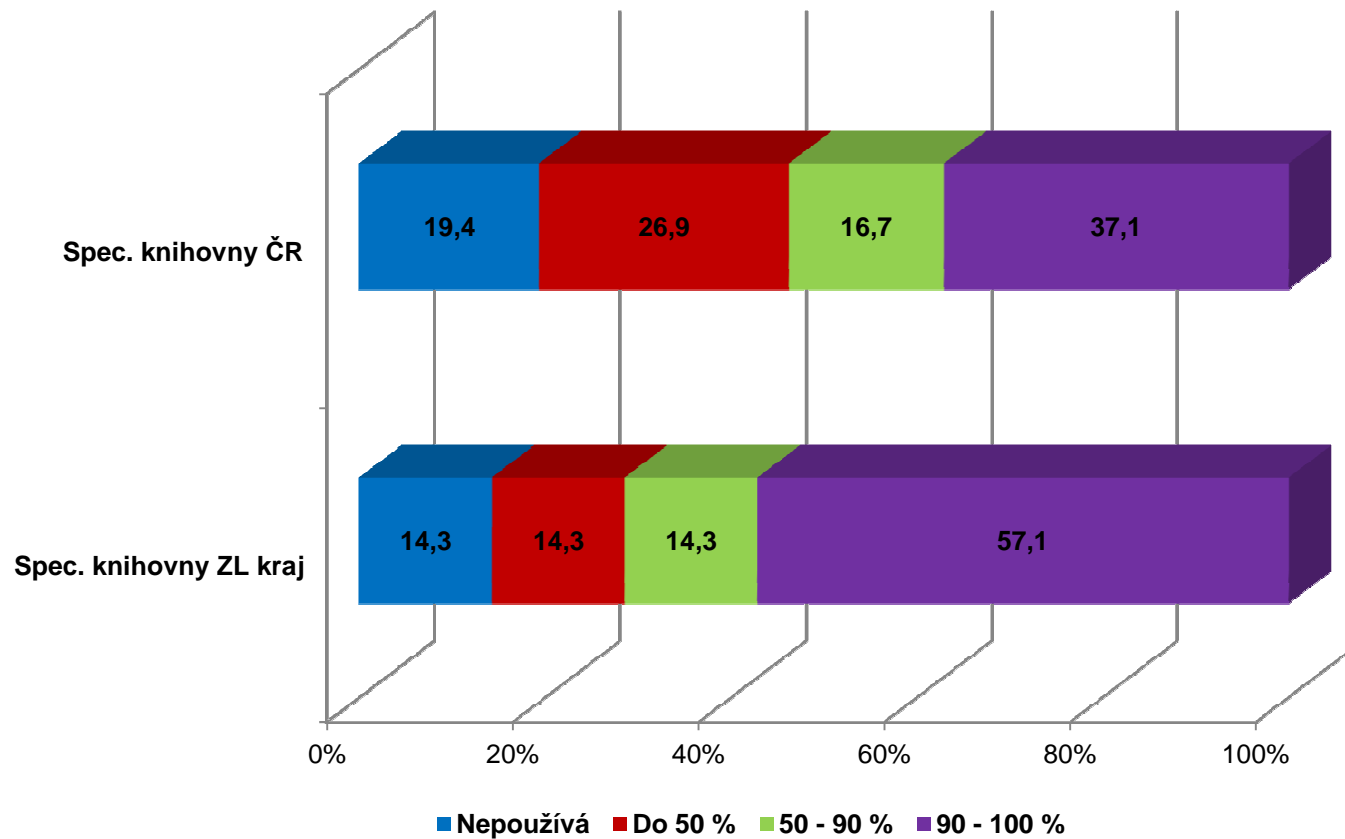
Počítačová gramotnost: řešerše a využívání e-zdrojů

Rešerše a el. inf. zdroje, veřejné knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

Počítačová gramotnost: řešerše a využívání e-zdrojů

Rešerše a el. inf. zdroje , spec. knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR

Počítačová gramotnost: Zlínský kraj vs. ČR

- † **AKS: VK nad republikovou úrovní**
- † **Textový editor: VK lehce nad republikovou úrovní**
- † **Tabulkový procesor: VK lehce nad republikovou úrovní, SK lehce pod republikovou úrovní**
- † **Grafický editor: obě skupiny lehce nad republikovou úrovní**
- † **Prezentační programy: VK lehce nad republikovou úrovní, SK lehce pod republikovou úrovní**
- † **Práce s databázemi: SK lehce pod republikovou úrovní**
- † **Tvorba webových stránek: VK knihovny výrazně nad republikovou úrovní, specializované knihovny významně pod republikovou úrovní**
- † **Rešerše a využívání e-zdrojů: obě skupiny nad republikovou úrovní**

Základní počítačová gramotnost – vývoj

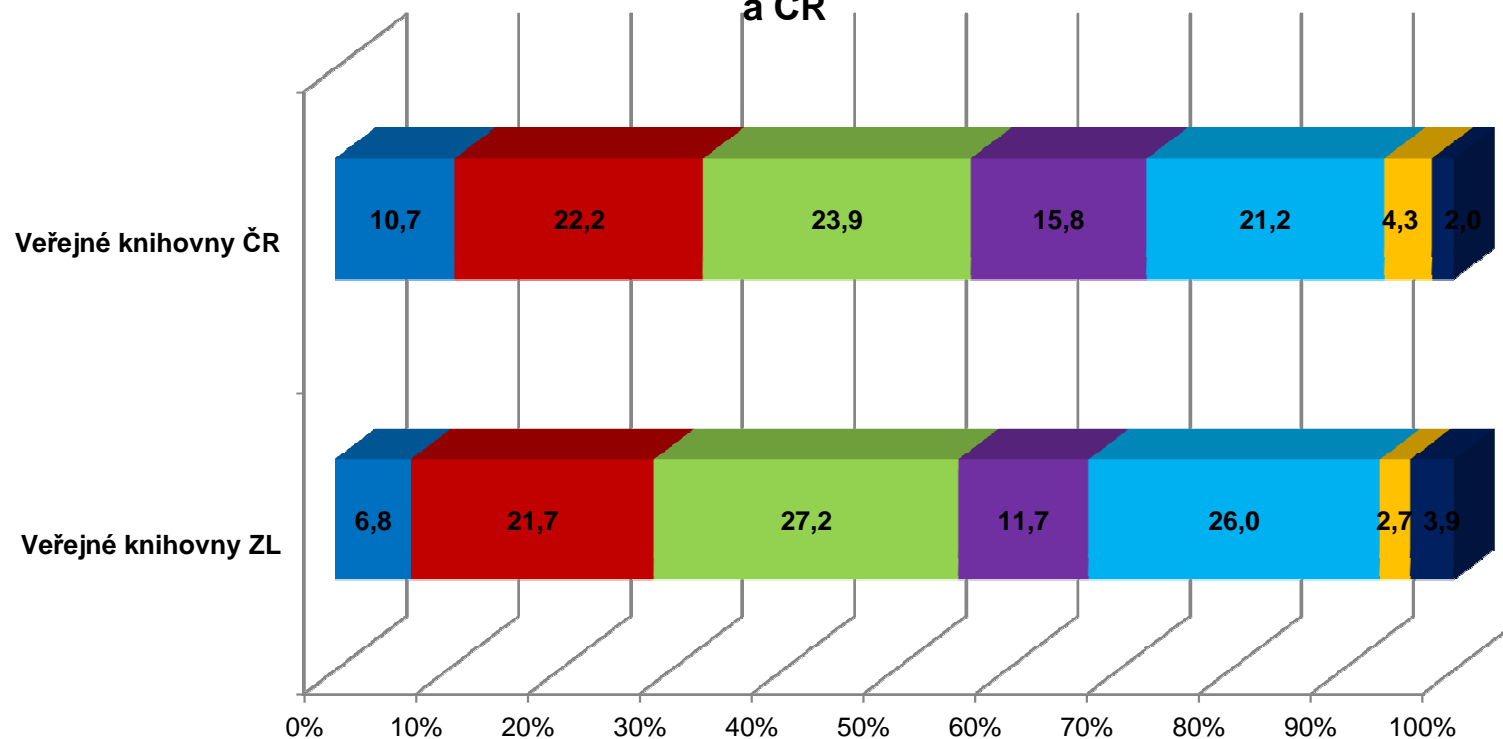
- ✚ **AKS: SK – trvalé zlepšování; VK zhoršení proti roku 2004 (noví knihovníci?)**
- ✚ **Textový editor: SK – téměř 100%, výrazné zlepšení; VK – horší situace než v r. 2004 (???)**
- ✚ **Tabulkový procesor: významné zlepšení v obou skupinách, přesto stále hodně knihovníků neumí; zlepšení rasantnější u VK**
- ✚ **Grafické editory: zlepšení výrazné u obou skupin, ale stále kvantitativně naprosto nedostatečné**

Základní počítačová gramotnost – vývoj

- † **Prezentace:** u obou skupin významné zlepšení, je ještě co dohánět
- † **Tvorba databází:** naprosto nedostatečné ve VK (nedělají žádné své databáze?); výsledek téměř vypadá jako chyba, jak málo; ale vyhráno není ani u SK
- † **Web:** rasantní zlepšení v obou skupinách, zejména u VK
- † **Rešerše:** velmi problematické u VK, málo kompetencí, zlepšení nepatrné; také velká část SK žádné rešerše – situace nutná ke zlepšení

Počítačová gramotnost získána (VK):

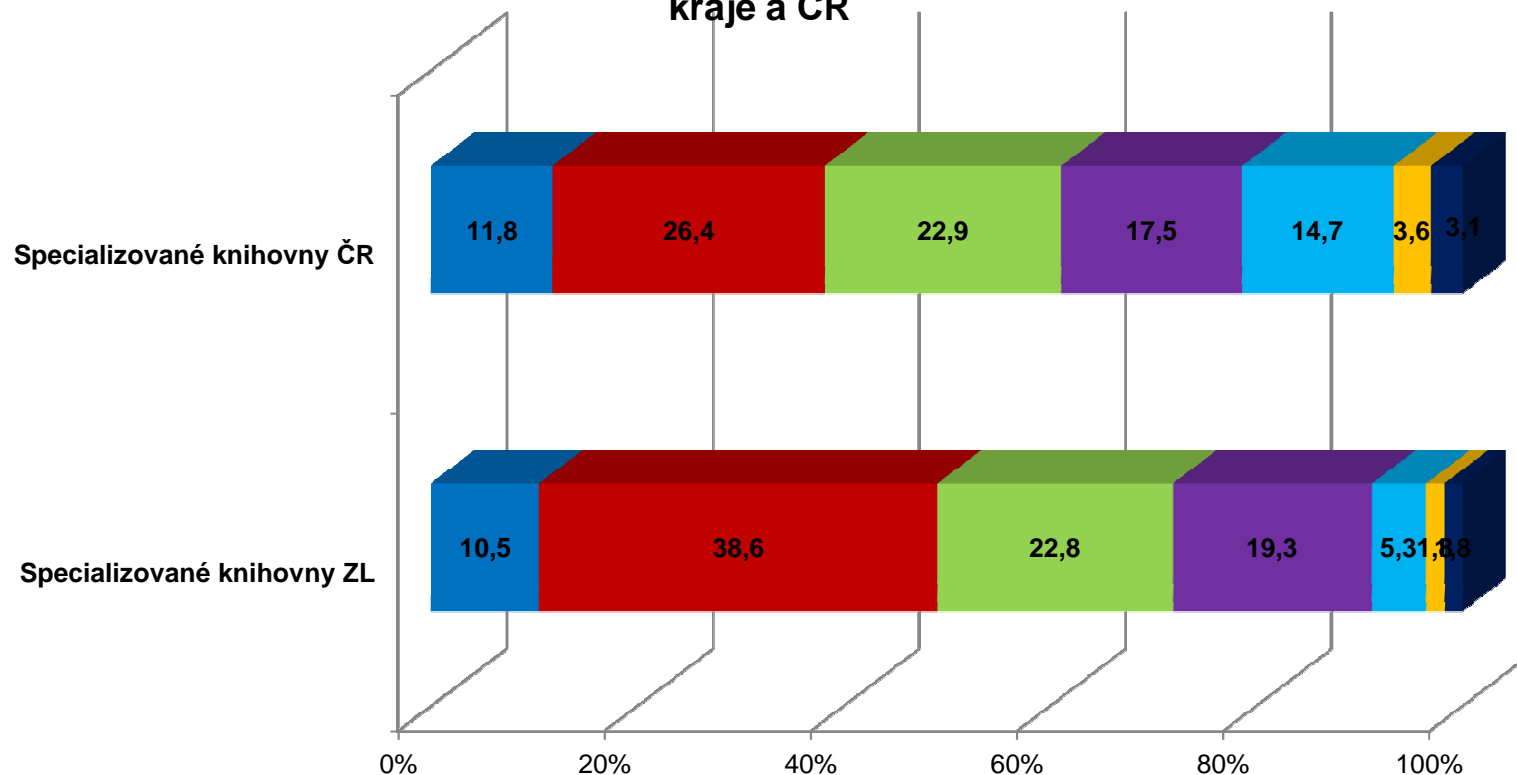
Získávání kvalifikace ve veřejných knihovnách – srovnání Zlínského kraje a ČR

■ Škola ■ Samostudium ■ Zaškolení v knihovně ■ Dodavatel systému ■ Vzdělávací centra knihoven ■ Školící agentura ■ Jinak

Počítačová gramotnost získána (SK):

Získávání kvalifikace ve specializované knihovně – srovnání Zlínského kraje a ČR

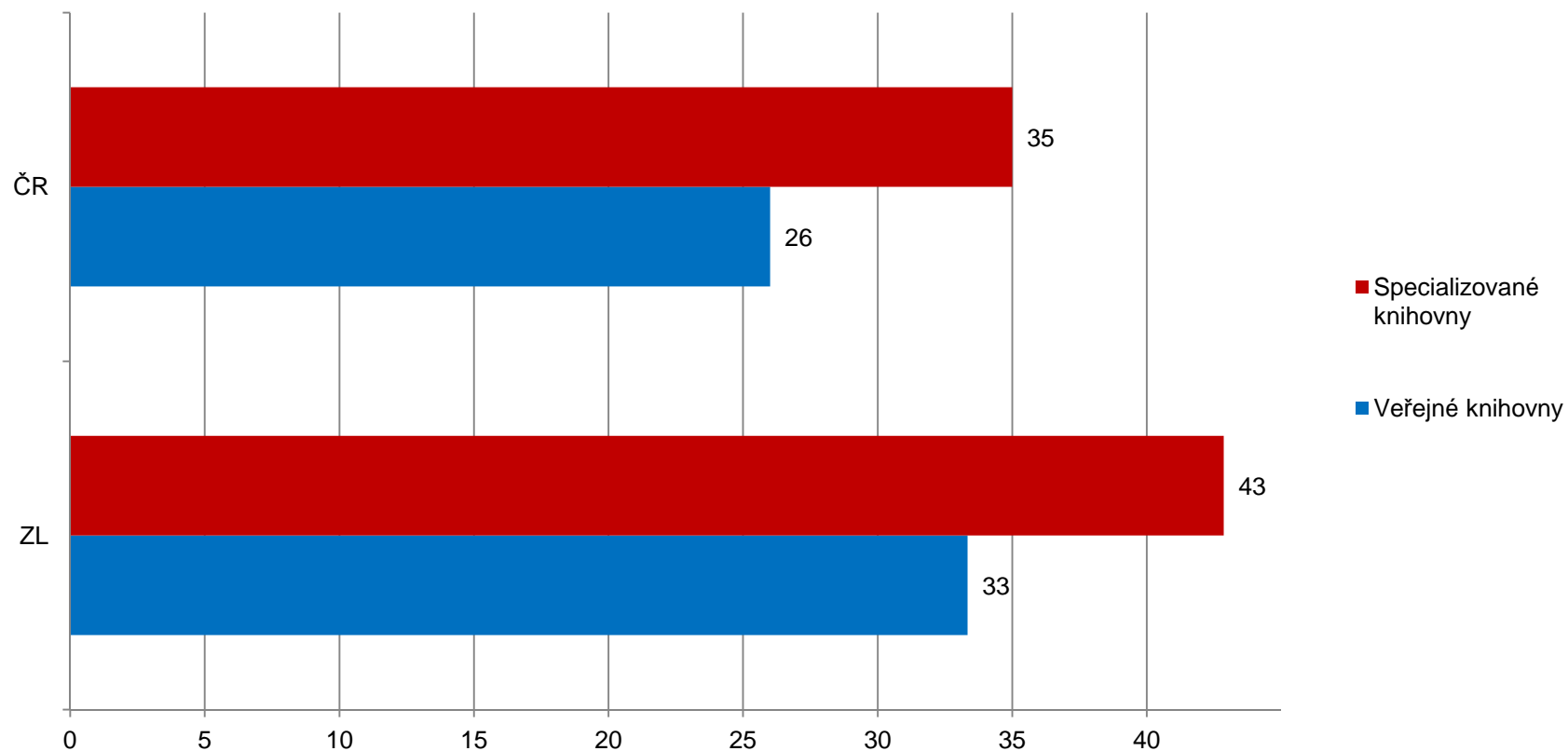

■ Škola ■ Samostudium ■ Zaškolení v knihovně ■ Dodavatel systému ■ Vzdělávací centra knihoven ■ Školící agentura ■ Jinak

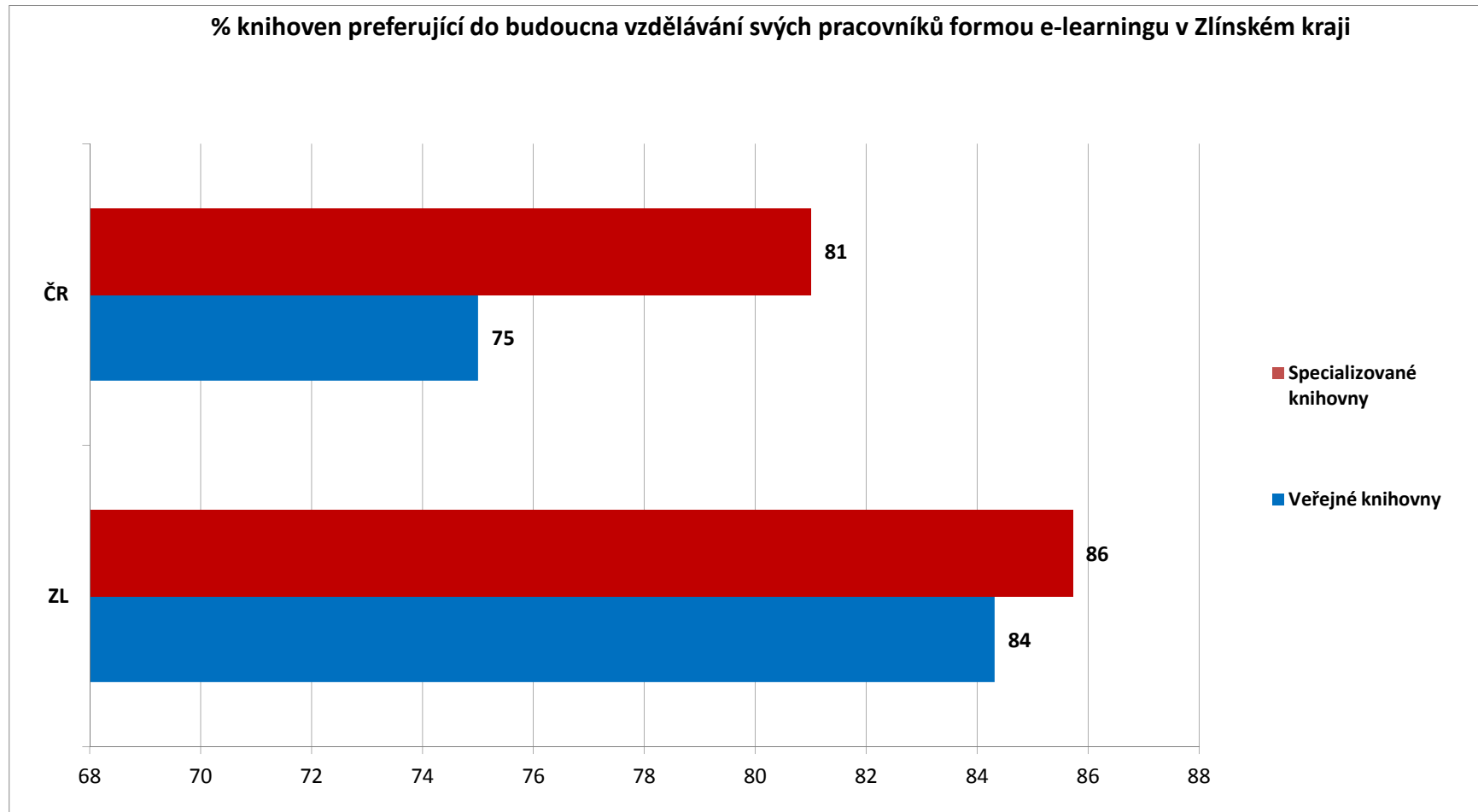

E-learning absolvovaný

% knihoven, ve kterých pracovníci absolvovali vzdělávání formou e-learningu – srovnání Zlínského kraje a ČR

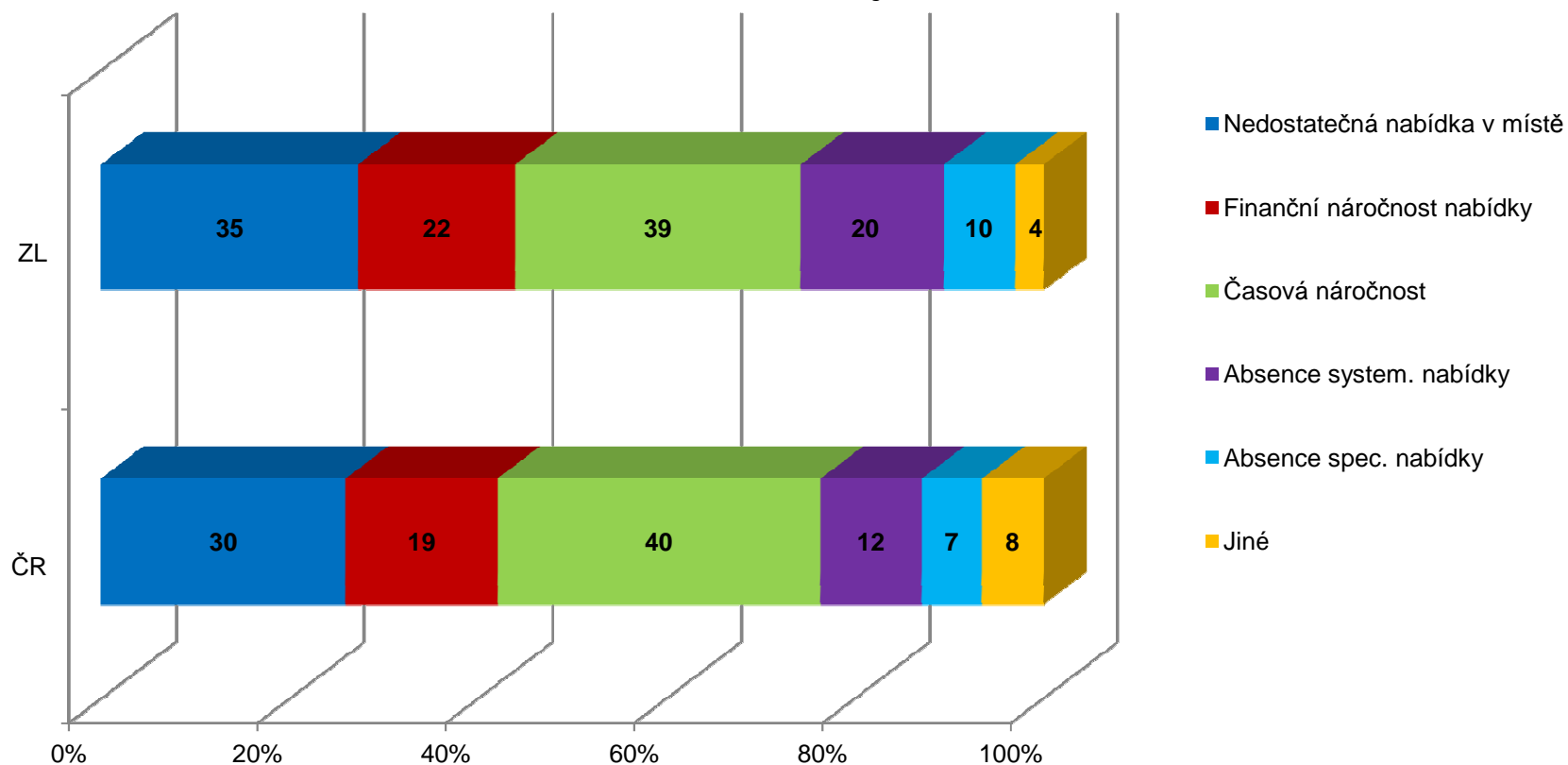

E-learning očekávaný

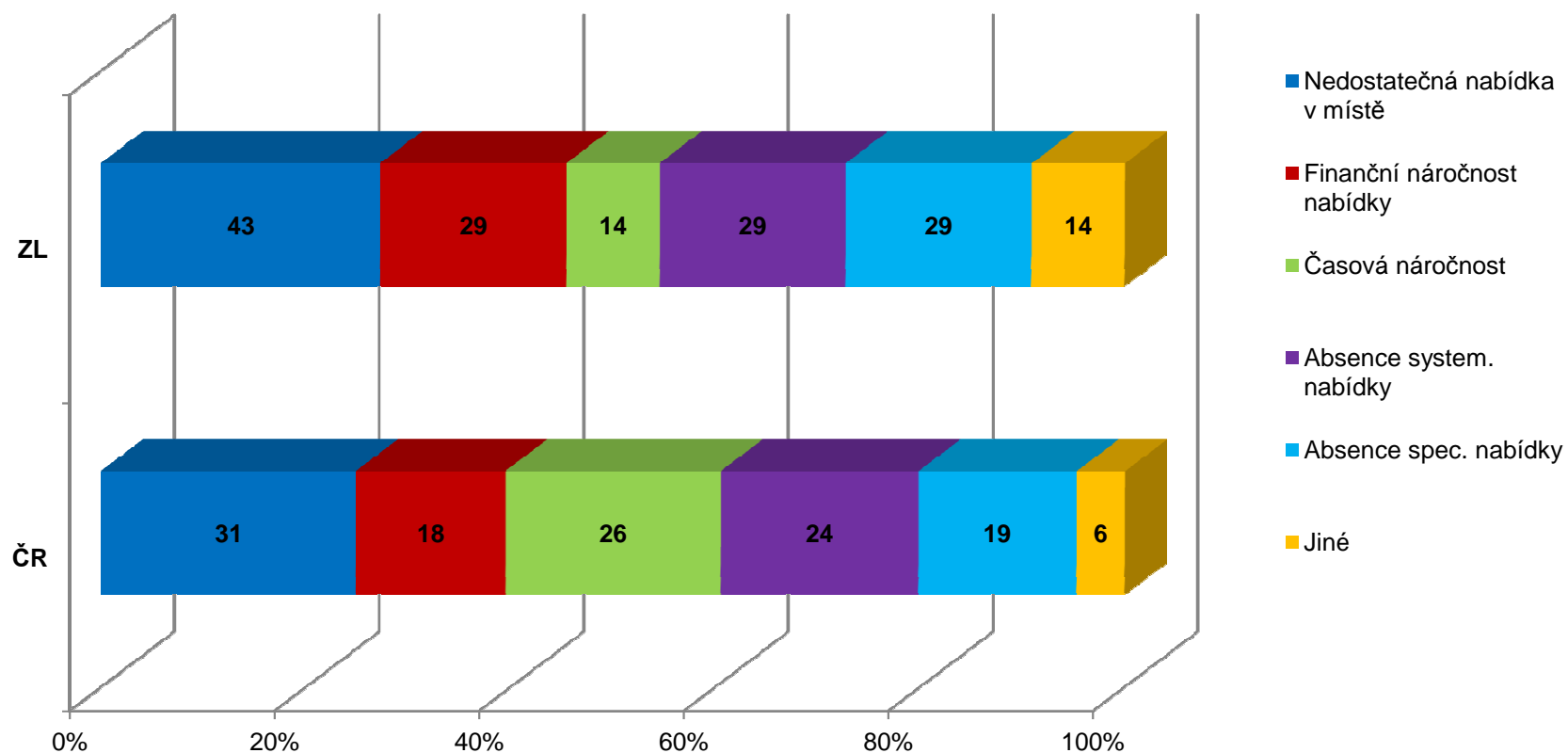
Problémy v nabídce vzdělávání (VK)

Pocit'ované problémy na straně nabídky vzděl. aktivit - veřejné knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR v %

Problémy v nabídce vzdělávání (SK)

Pocitované problémy na straně nabídky vzděl. aktivit – specializ. knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR v %

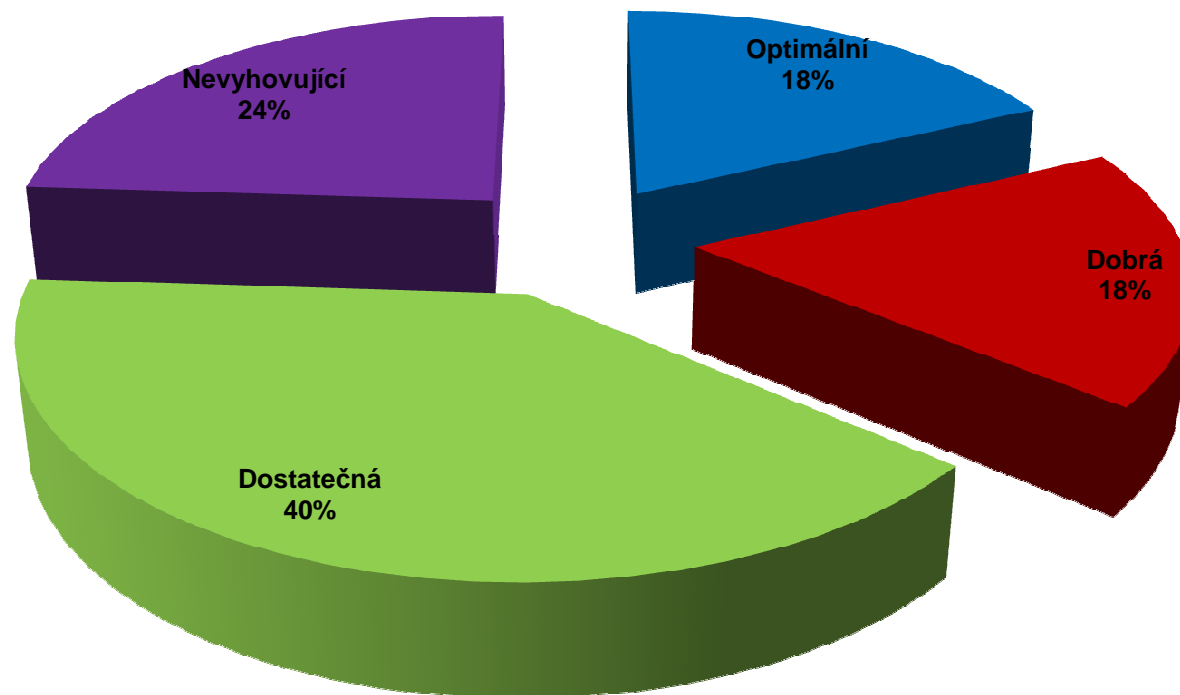

Shrnutí

- † Vyšší % knihoven Zlínského kraje, než je republiková úroveň, využívá či reflektuje vzdělávací centra knihoven (**dobrá práce KFB Zlín**), **SK využívají málo**
- † Významně vyšší % knihovníků, než je republiková úroveň, absolvovalo e-learningové formy vzdělávání
- † Vyšší % knihovníků Zlínského kraje plánuje tuto formu vzdělávání i v budoucnu
- † Problémem je ve VK nabídka vzdělávání v místě a systematická nabídka (vyšší % oproti úrovni v ČR), mírně též finance; u **SK větší finanční problémy (!) i problémy s nabídkou**; menším problémem je časová náročnost

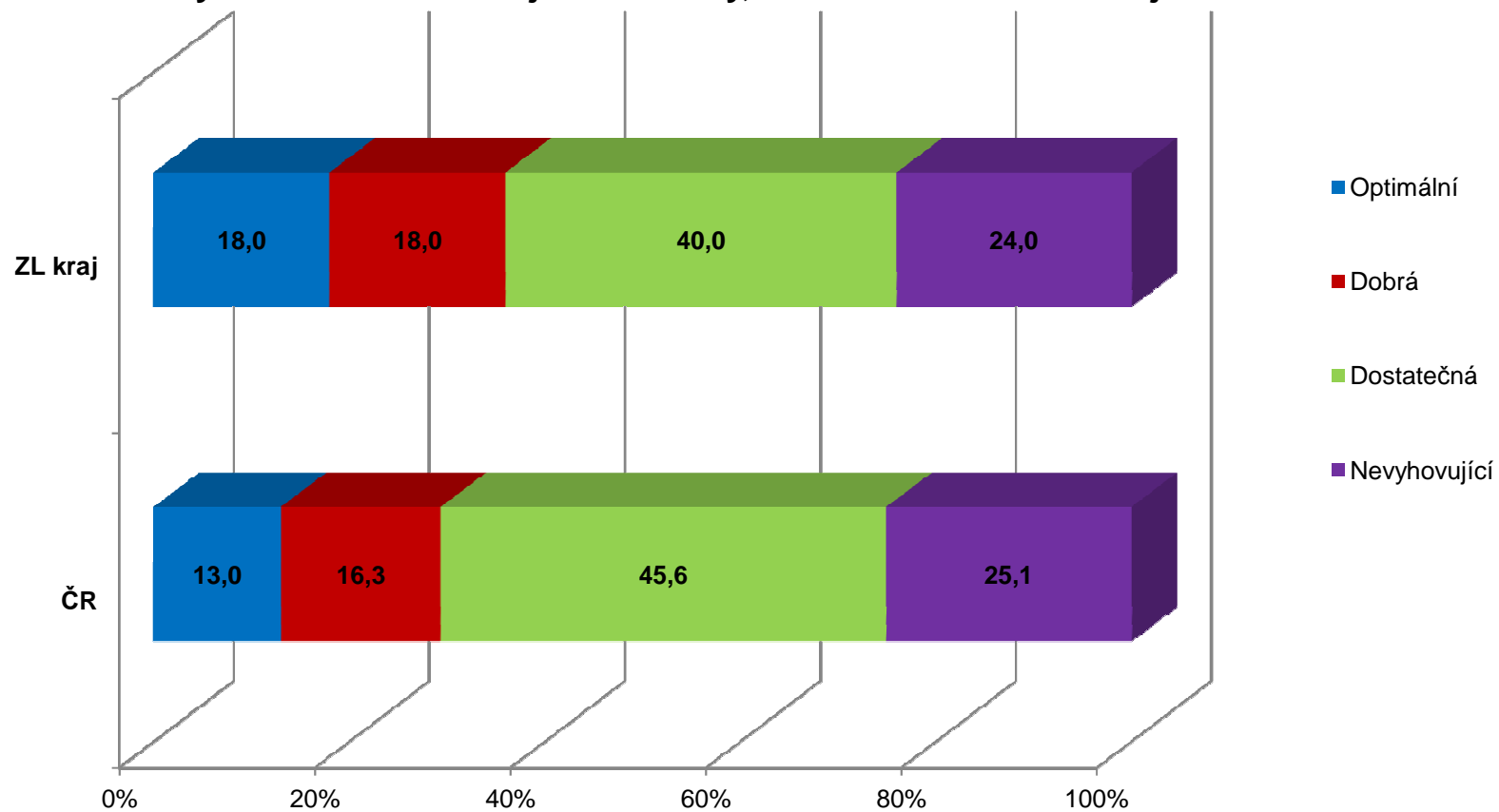
Jazykové kompetence (VK)

Jazyková úroveň pracovníků veřejných knihoven v Zlínském kraji

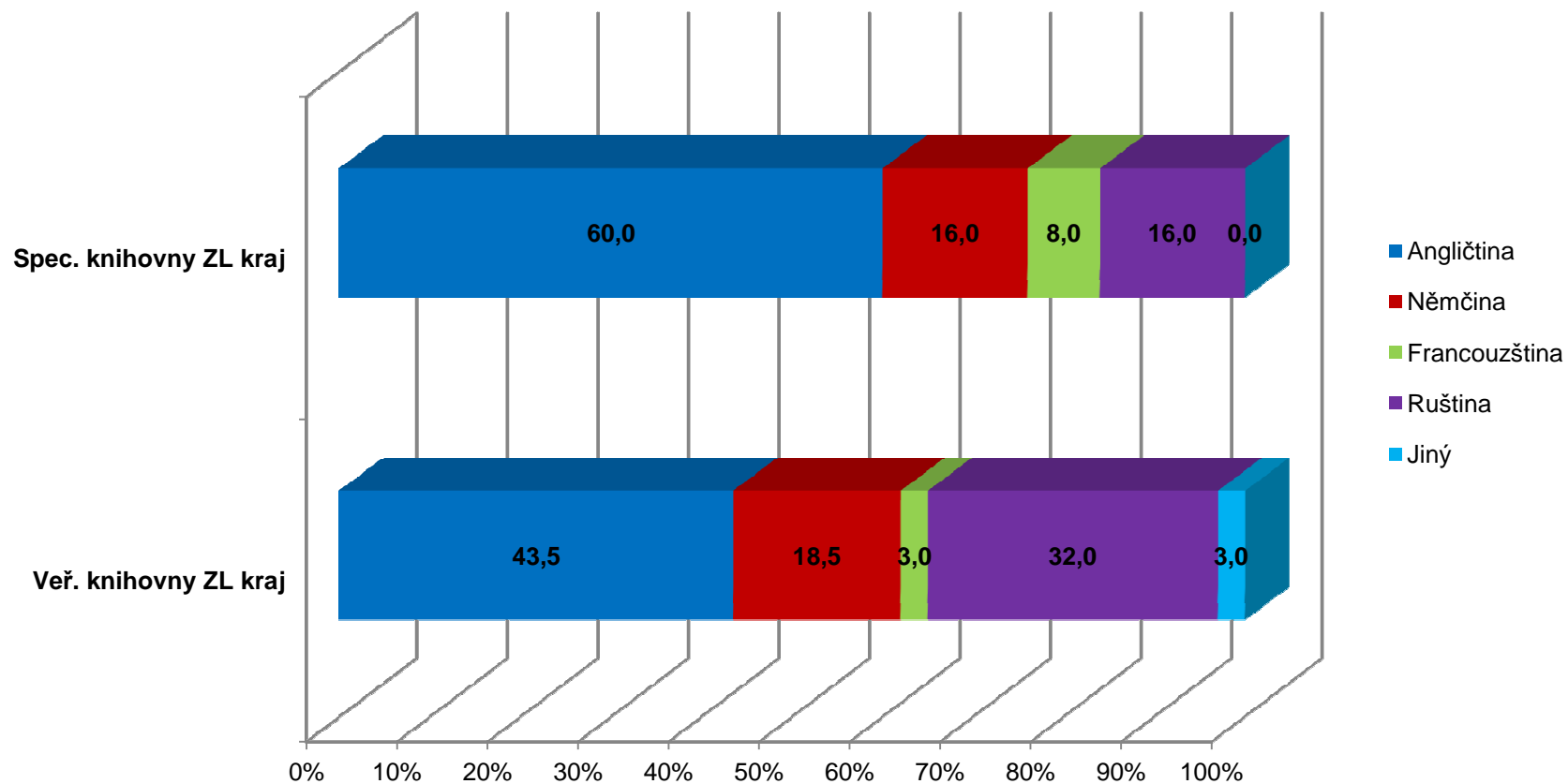
Jazykové kompetence – Zlínský kraj vs. ČR (VK)

Jazyková úroveň - veřejné knihovny, srovnání Zlínského kraje a ČR v %

Jazykové kompetence

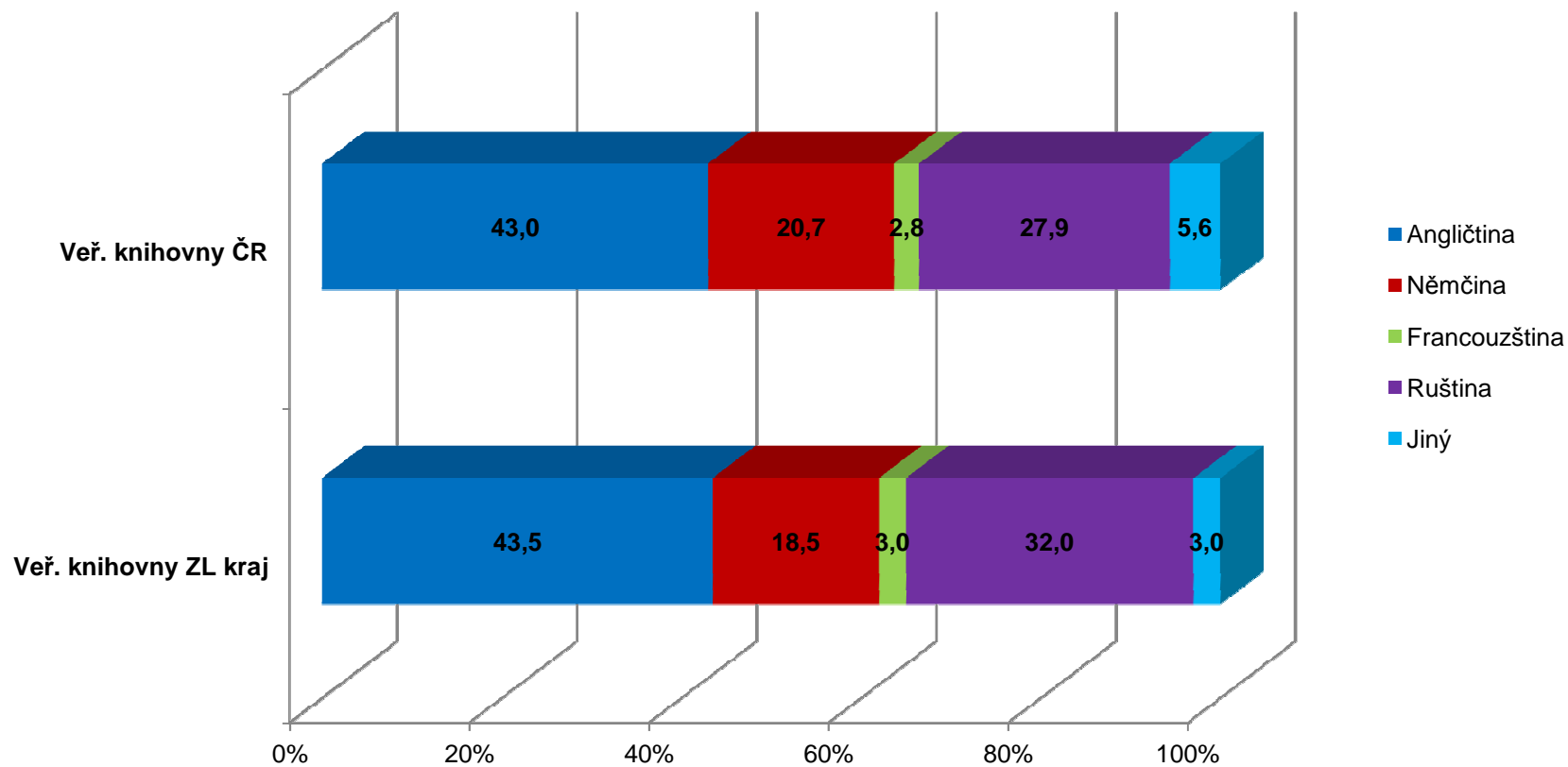
Počet knihovníků ovládajících cizí jazyky (v %) – Zlínský kraj

Jazykové kompetence

Počet knihovníků ovládajících cizí jazyky (v %) ve veř. knihovnách – srovnání Zlínský kraj a ČR

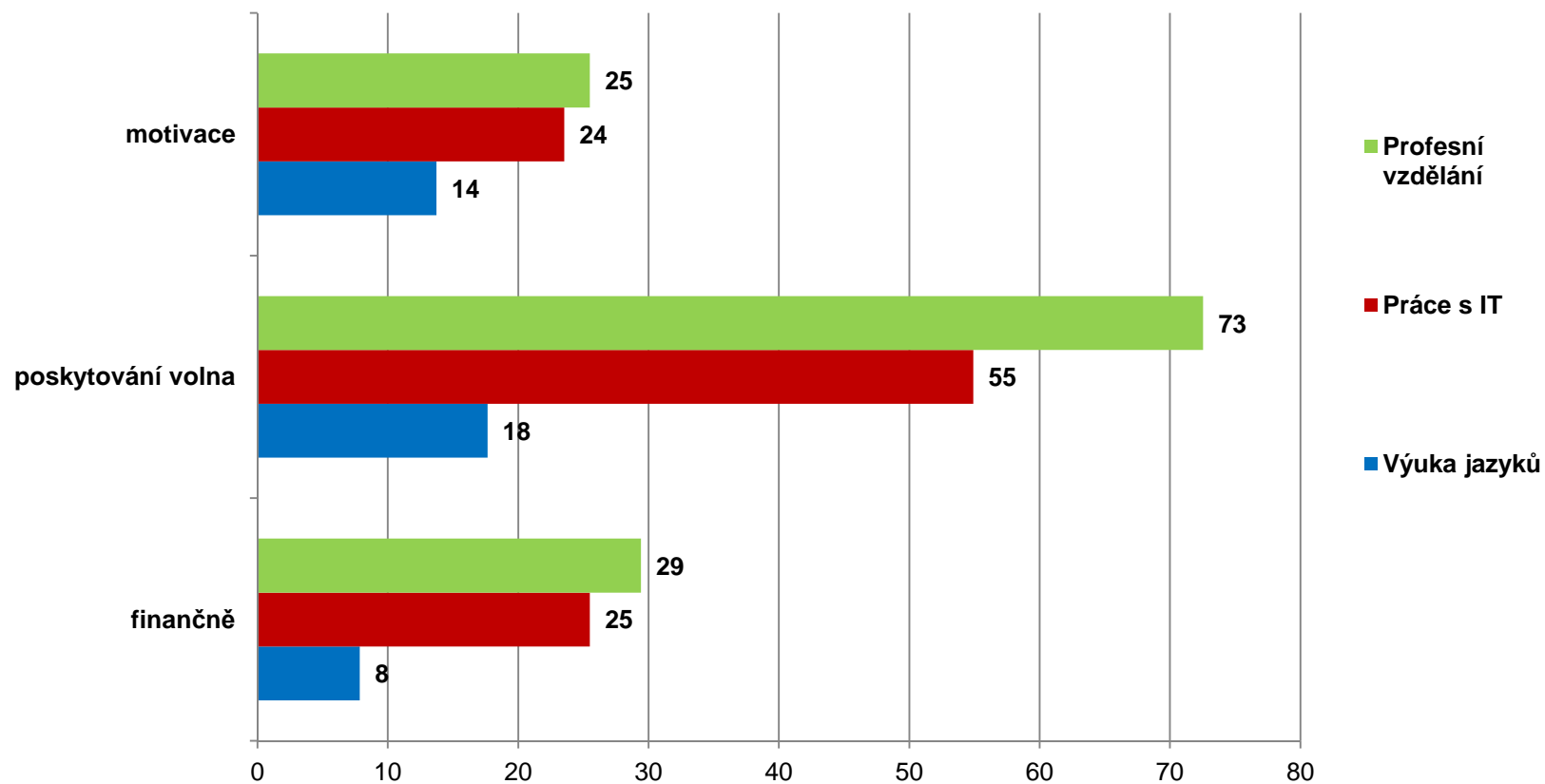

Jazykové kompetence – shrnutí

- † Obě skupiny knihoven Zlínského kraje jsou spokojenější s jazykovou vybaveností, než je tomu v celku ČR
- † Oproti situaci v ČR ve **VK ve Zlínském kraji mírně více knihovníků ovládá ruštinu (naopak v SK angličtinu a francouzštinu, méně pak ruštinu)**

Podpora zvyšování kvalifikace (VK)

Podpora rozšiřování kvalifikace ve veř. knihovnách Zlínského kraje v %

Kolik hodin vzdělávání absolvoval v průměru odborný pracovník

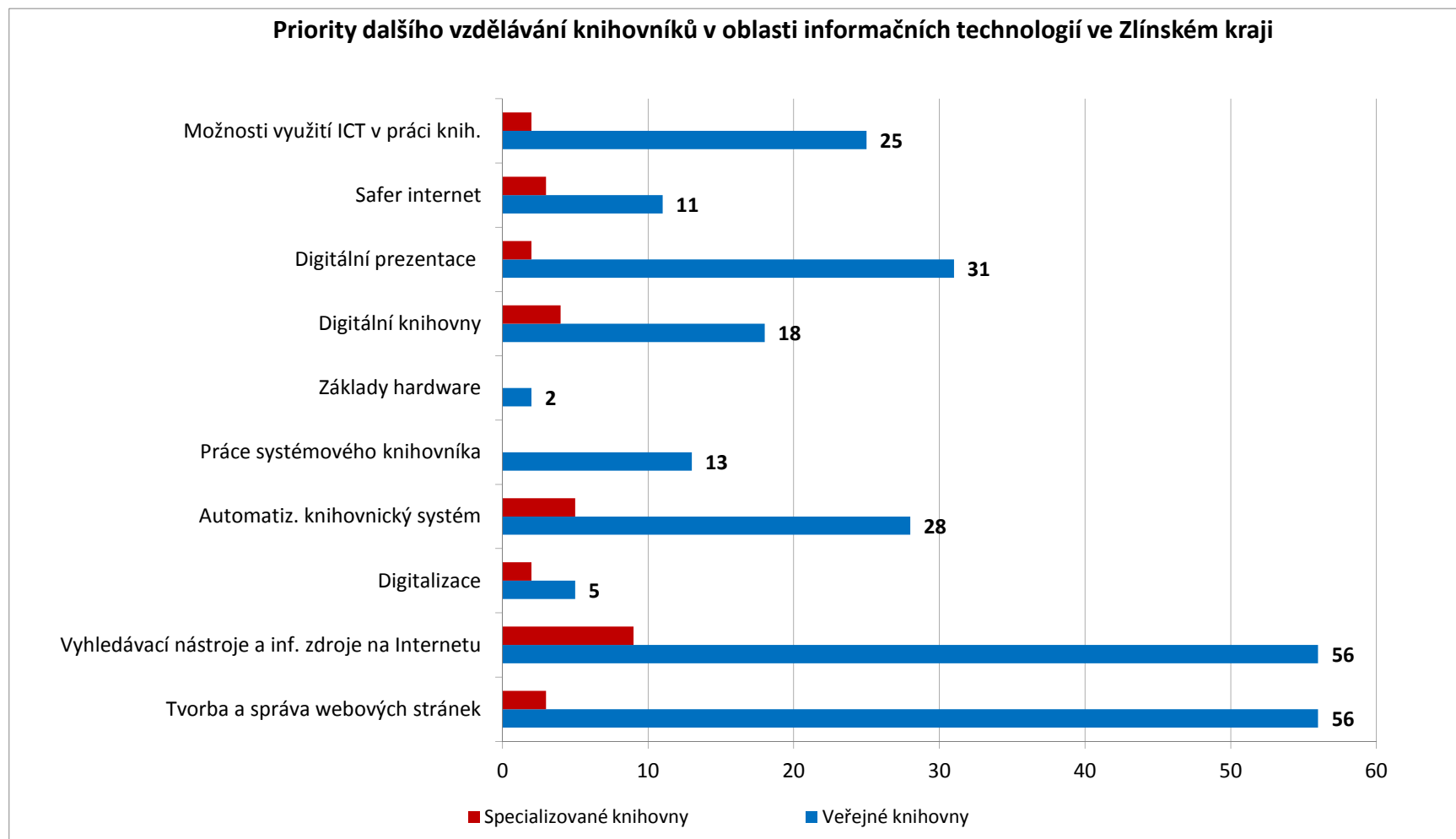
ČR	celkem knihoven	0	odpovědělo	celkem hodin	průměr na knihovnu
Veřejné knihovny	676	138	538	17536,45	34
Specializované knihovny	186	24	162	6489,2	40,1

Zlínský kraj	celkem knihoven	0	odpovědělo	celkem hodin	průměr na knihovnu
Veřejné knihovny	51	1	45	1730	38,4
Specializované knihovny	7	2	4	132	33

Podpora zvyšování kvalifikace

- † Nejvíce je v knihovnách ve Zlínském kraji podporováno vzdělávání profesní, a to především poskytováním **volna**. Nejméně se podporuje vzdělávání jazykové. Situace se neliší od stavu v ČR.
- † Pokud jde o počet hodin věnovaných ročně vzdělávání, jsou **veřejné knihovny ve Zlínském kraji nad republikovou úrovní, specializované knihovny výrazně pod republikovou úrovní**

Priority ve vzdělávání IT

Priority ve vzdělávání (VK)

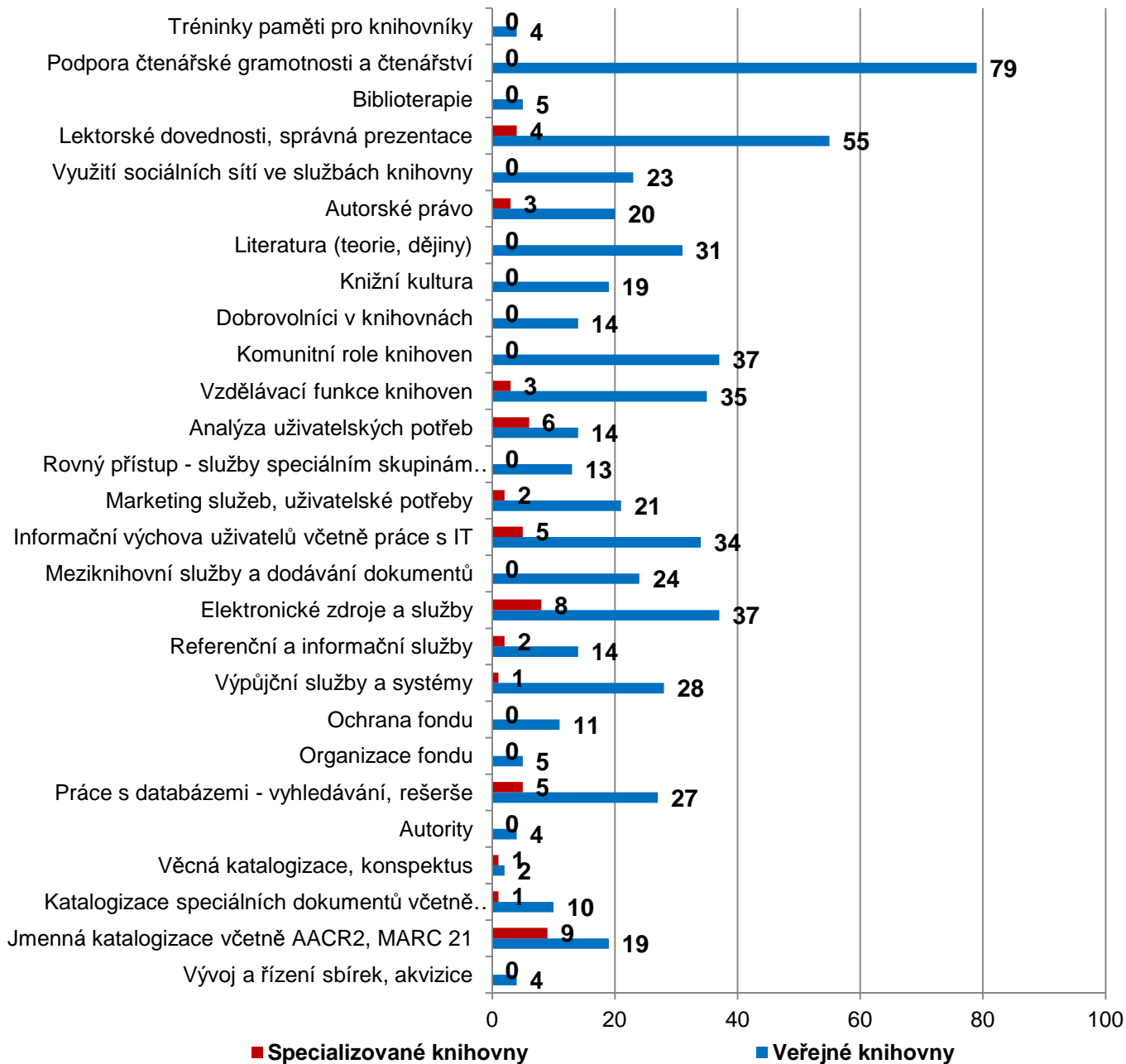
Srovnání pořadí	ČR	Zlínský kraj
Tvorba a správa webových stránek	1	1
Vyhledávací nástroje a inf. zdroje na Internetu	2	1
Automatiz. knihovnický systém	3	4
Možnosti využití ICT v práci knih.	4	5
Digitální prezentace	5	3
Práce systémového knihovníka	6	7
Digitální knihovny	7	6
Digitalizace	8	9
Safer internet	9	8
Základy hardware	10	10

Priority ve vzdělávání (SK)

Srovnání pořadí	ČR	Zlínský kraj
Vyhledávací nástroje a inf. zdroje na Internetu	1	1
Automatiz. knihovnický systém	2	2
Digitalizace	3	6
Digitální knihovny	4	3
Tvorba a správa webových stránek	5	4
Práce systémového knihovníka	6	9
Digitální prezentace	7	6
Možnosti využití ICT v práci knih.	8	6
Safer internet	9	4
Základy hardware	10	10

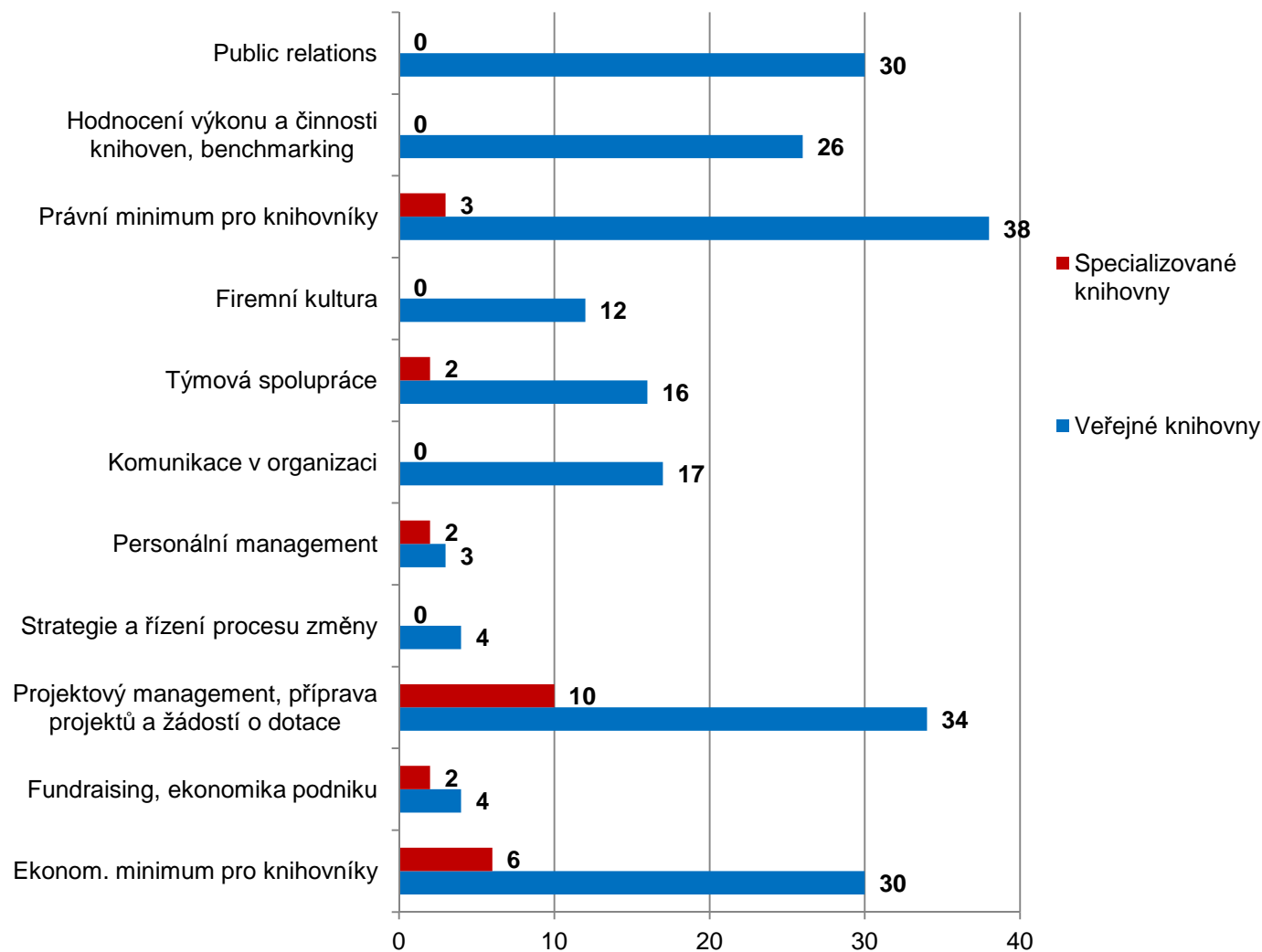
Priority dalšího vzdělávání knihovníků v oblasti základních knihovnických činností, Zlínský kraj

VK

Srovnání pořadí	ČR	Zlínský kraj
Podpora čtenářské gramotnosti a čtenářství	1	1
Vzdělávací funkce knihoven	2	5
Výpůjční služby a systémy	3	8
Elektronické zdroje a služby	4	3
Informační výchova uživatelů včetně práce s IT	5	6
Komunitní role knihoven	6	3
Práce s databázemi - vyhledávání, rešerše	7	9
Jmenná katalogizace včetně AACR2, MARC 21	8	14
Meziknihovní služby a dodávání dokumentů	9	10
Lektorské dovednosti, správná prezentace	10	2
Využití sociálních sítí ve službách knihovny	11	11
Marketing služeb, uživatelské potřeby	12	12
Knižní kultura	13	14
Rovný přístup - služby speciálním skupinám uživatelů	14	19
Literatura (teorie, dějiny)	15	7
Organizace fondu	16	20
Referenční a informační služby	17	16
Dobrovolníci v knihovnách	18	16
Katalogizace speciálních dokumentů včetně elektronických	19	21
Autorské právo	20	13
Analýza uživatelských potřeb	21	16
Věcná katalogizace, konspektus	22	27
Tréninky paměti pro knihovníky	23	24
Ochrana fondu	24	20
Vývoj a řízení sbírek, akvizice	25	24
Biblioterapie	26	22
Autority	27	24

Priority dalšího vzdělávání v oblasti managementu Zlínský kraj

VK

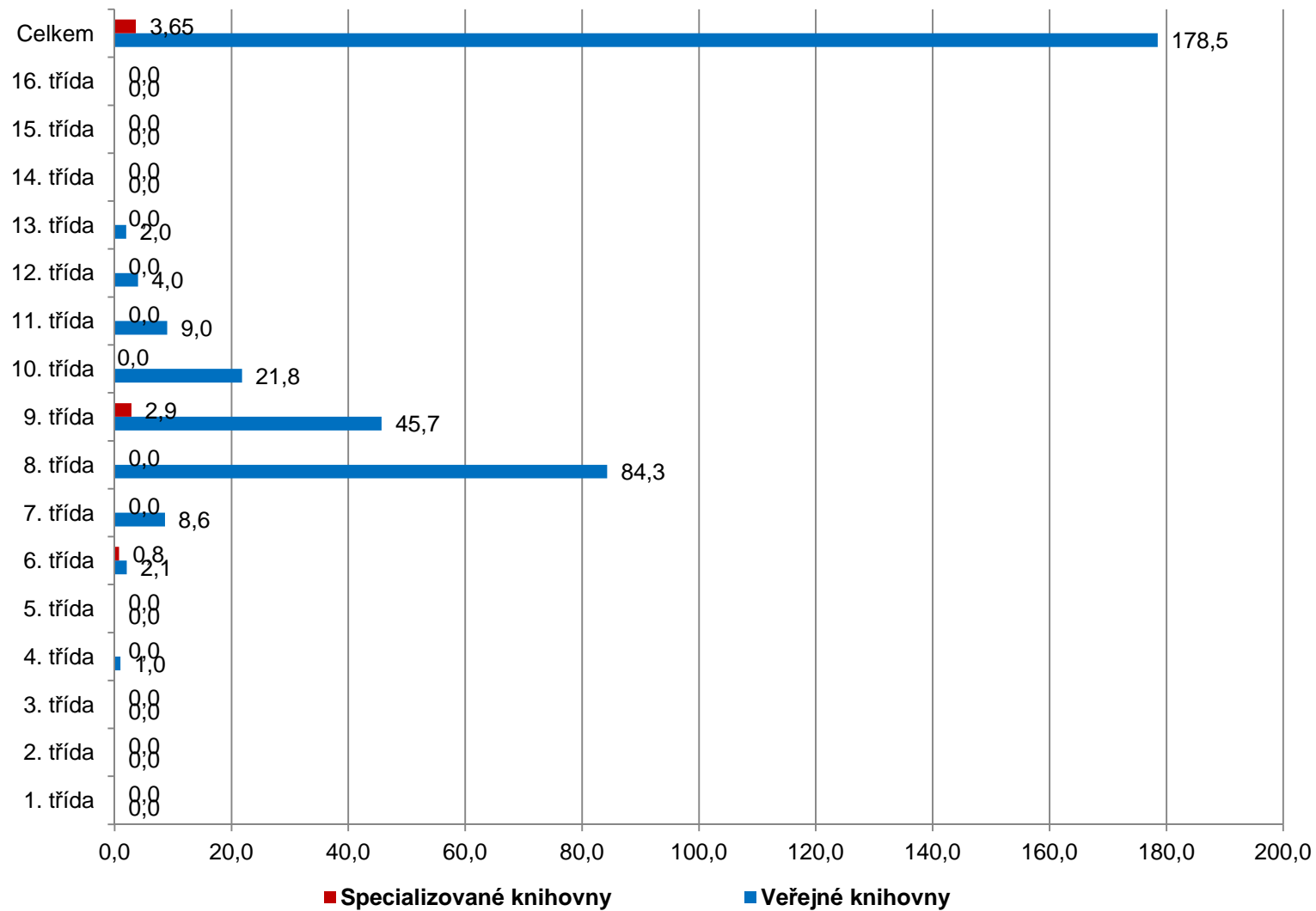
Srovnání	ČR	Zlínský kraj
Právní minimum pro knihovníky	1	1
Projektový management, příprava projektů a žádostí o dotace	2	2
Ekonom. minimum pro knihovníky	3	3
Public relations	4	3
Komunikace v organizaci	5	6
Hodnocení výkonu a činnosti knihoven, benchmarking	6	5
Týmová spolupráce	7	7
Firemní kultura	8	8
Personální management	9	11
Strategie a řízení procesu změny	10	9
Fundraising, ekonomika podniku	11	9

Priority ve vzdělávání

- † **Priority** v očekávaném vzdělávání **se** téměř beze zbytku **kryjí** s obecně deklarovanými potřebami knihovníků v ČR v **oblasti managementu**
- † V oblasti kompetencí v **ICT** kladou **veřejné knihovny Zlínského kraje větší důraz na digitální prezentaci, SK** pak na **problematiku bezpečnějšího Internetu**
- † Největší odlišnosti jsou v požadavcích na **profesní vzdělávání**; VK Zlínského kraje kladou mnohem **větší důraz na komunitní role knihoven, lektorské dovednosti a literaturu, méně na vzdělávací funkce knihoven, výpůjční systémy a služby a katalogizaci**

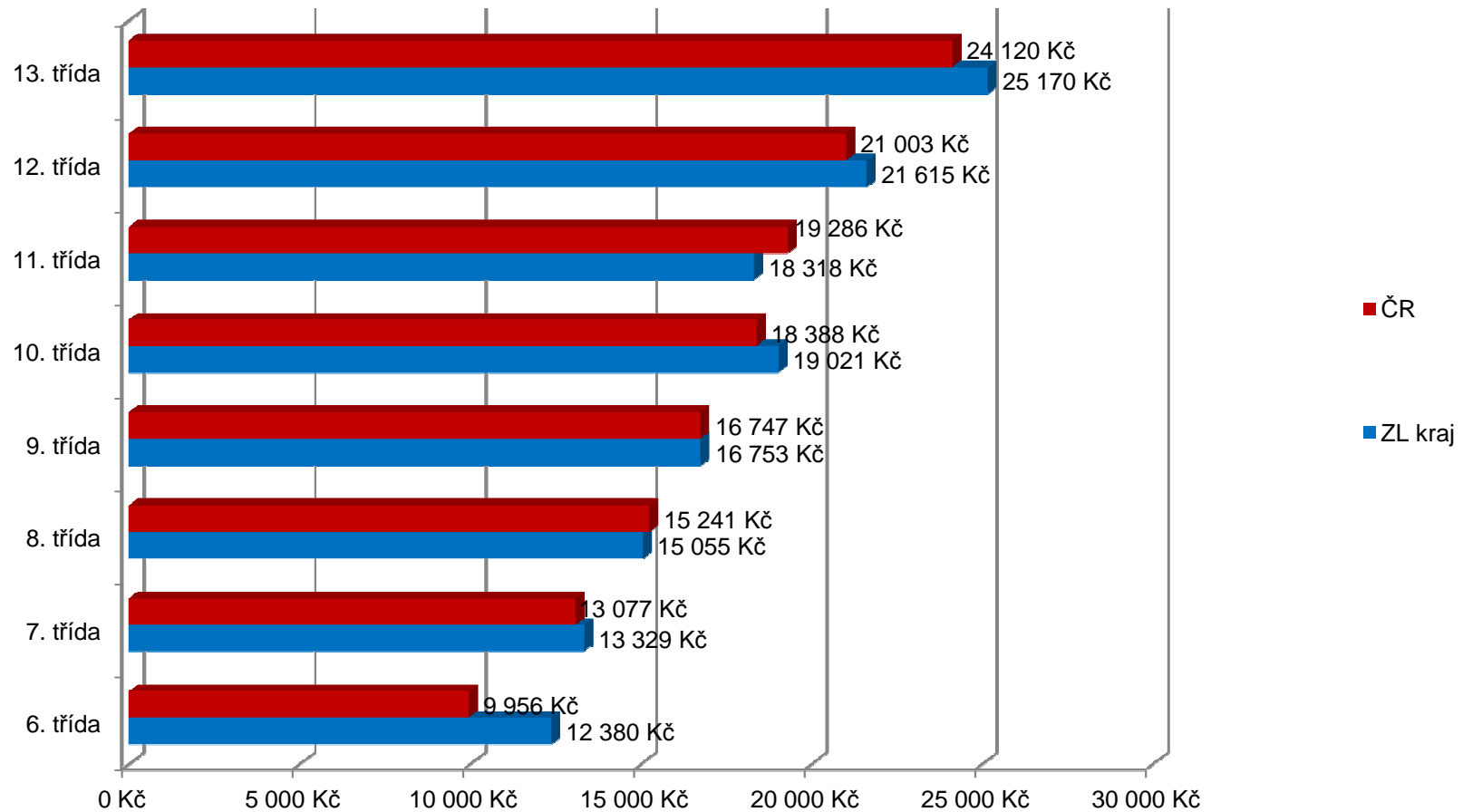
Zaměstnanci ve třídách

Přepočtený stav zaměstnanci ve třídách - knihovníci, Zlínský kraj

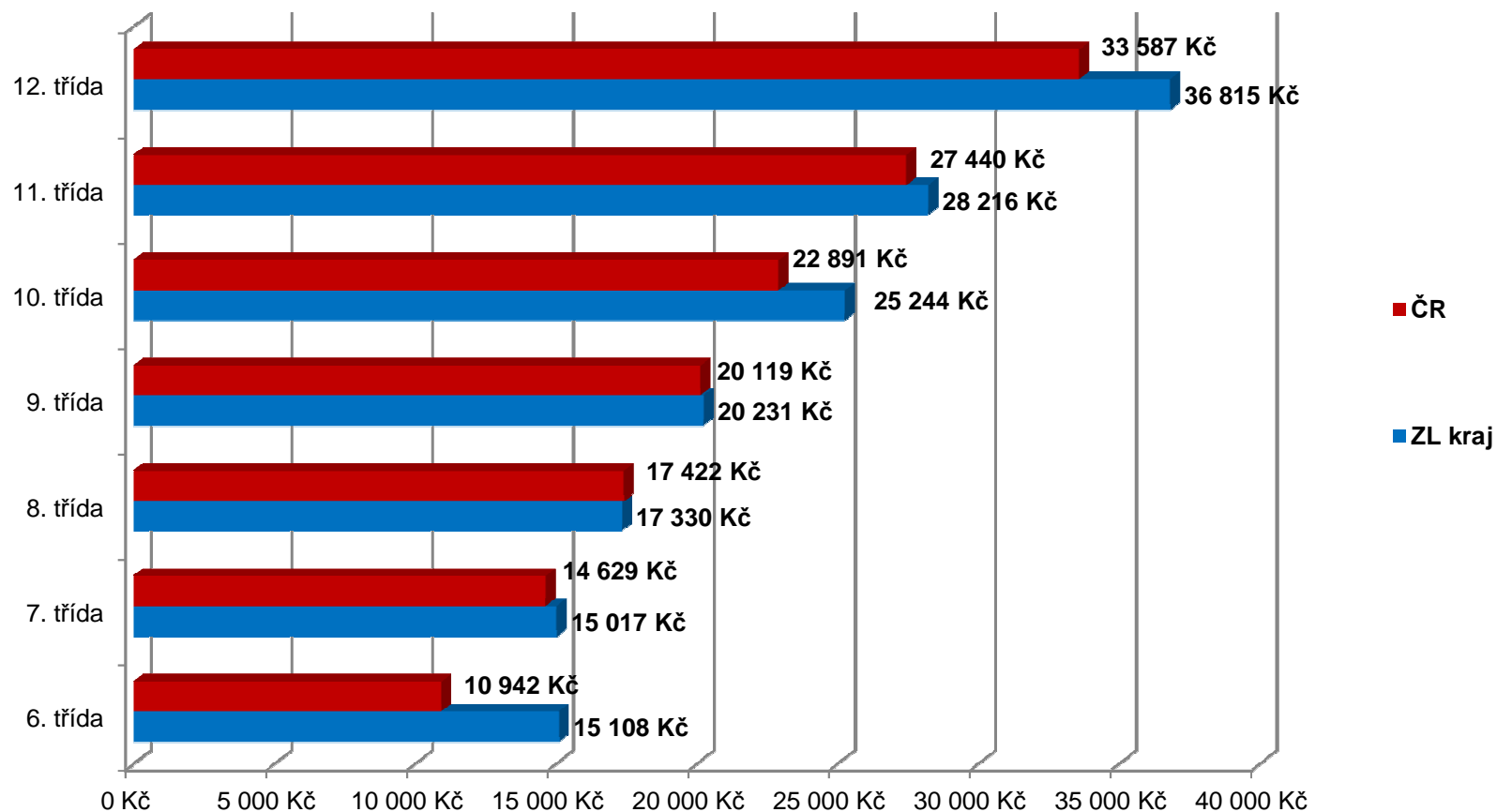
Průměrný tarifní měsíční plat ČR vs. Zlínský kraj (VK)

Průměrný měsíční tarifní plat knihovníků veř. knihoven- srovnání ZL kraj a ČR

Průměrný celkový měsíční plat CR vs. Zlínský kraj (VK)

Průměrný měsíční celkový plat knihovníků veř. knihoven - srovnání ZL kraj a ČR

Průměrný celkový měsíční plat CR vs. Zlínský kraj (VK)

	ZL kraj	ČR
6. třída	15 108 Kč	10 942 Kč
7. třída	15 017 Kč	14 629 Kč
8. třída	17 330 Kč	17 422 Kč
9. třída	20 231 Kč	20 119 Kč
10. třída	25 244 Kč	22 891 Kč
11. třída	28 216 Kč	27 440 Kč
12. třída	36 815 Kč	33 587 Kč

Platy – shrnutí

- † Nejčastější platovou třídou je v kraji **třída 8** (v ČR je nejčastější třídou 9 (32,5%), tř. 8 je na druhém místě (31,2%); v této třídě je tarifní i celkový plat ve veřejných knihovnách nepatrně **pod republikovou úrovní**
- † V ostatních třídách jsou knihovníci ve Zlínském kraji mírně až výrazně nad republikovým průměrem

Děkuji za pozornost a trpělivost

Kontakt:

Mgr. Vladana Pillerová

NK ČR, Klementinum 190, Praha 1

Tel.: 221-663-379

vladana.pillerova@nkp.cz

Zlata Houšková

Tel.: 773-461-554

zlata.houskova@gmail.com